№ 75 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאַגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47

דינסטאָג, כ"ה אדר ב' תרפ"ז | 29 marca 1927 r. | צוואַנציגסטער יאַהרגאַנג.

אורטייל פון דער אַרביטראַזש-קאָמיסיע אין קאָנפליקט פון דער לאָדזשער טעקסטיל-אינדוסטריע.

די אַרבייטער בעקומען אַ הוספה פון 12 ביז 5 פּראָצענט.

פאַבריקס-מייסטערס און אַנגעשטעלטע גענימען נישט פון'ם אורטייל — זיי וועלען מוזען פיהרען דירעקטע אונטערהאַנדלונגען מיט די פאַ-בריקאַנטען. — קיין שום אַרבייטער טאָר נישט געקינדיגט ווערען צוליב'ן שטרייק. — דער אורטייל איז גילטיג ביז דעם 30 יוני 1927.

וואַרשאַ, 28. מערץ (פּאַט) אונטער'ן פאָרזיץ פון וויצע-פּרעמיער באַרטעל איז היינט 5 נאָ. פאָרגעקומען אַ זיצונג פון מיניסטאָרען-ראַט, אויף וועלכער עס איז אַקצעפּטירט געוואָרען דער אורטייל פון דער אַרביטראַזש-קאָמיסיע אין קאָנ-פליקט פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאָדז. די אַרביטראַזש-קאָמיסיע האָט אַרויסגעגעבען פאָלגענדען אורטייל:

אויסהערענדיג די בעזונדערע מיינונגען פון פאַרבאַנד פון די טעקסטיל-אינ-דוסטריעלער און פון די 3 טעקסטיל-אַרבייטער-פאַראיינען אין לאָדז, און נאָכדעם, ווי די פאָרשטעהער פון דער רעגירונג זענען געקומען אין אַ דירעקטער בעריהרונג מיט די אַרבייטער און דער פּראָדוקציע, האָט די אַרביטראַזש-קאָמיסיע אַרויסגע-געבען פאָלגענדען בעשלוס:

1) די אַרבייטער, וואָס פאַרדינען ביז 3 זל. אַ טאָג — בעקומען אַ הוספה פון 12 פּראָצענט, 2) די, וואָס פאַרדינען ביז 4 זל. — בעקומען אַ הוספה פון 11 פּראָצענט, 3) די, וואָס פאַרדינען ביז 5 זל. — 9 פּראָצענט, 4) די, וואָס פאַר-דינען ביז 6 זל. — 7 פּראָצענט, 5) די, וואָס פאַרדינען ביז 8 זל. — 5 פּראָצ.

די הוספה איז גילטיג פון 21. מערץ אָן, ד. ה. פון טאָג ווען די אַרבייטער זענען צוריק צוגעטרעטען צו דער אַרבייט.

דער בעשלוס איז חל אויף דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאָדז און אין דער סביבה, מיט'ן אויסנאַהם פון דער יוטע-אינדוסטריע און די טעקסטיל-פאַבריקען אין טאָמאַשאָוו. דער אורטייל פון דער אַרביטראַזש-קאָמיסיע וועט בלייבען אין קראַפט ביז דעם 30. יוני 1927. דער טערמין וועט שפּעטער אויטאָמאַטיש פאַר-לענגערט ווערען פון אַ חודש אויף אַ חודש, אויב איינער פון די צדדים וועט 15 טאָג צופריהער נישט אַרויסזאָגען זיך נעגען דער פאַרלענגערונג. דער אורטייל פון דער אַרביטראַזש-קאָמיסיע איז לפּת דתה נאָר חל אויף די פאַבריקס-אַרבייטער, אָבער נישט אויף די מייסטערס און אַנגעשטעלטע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע. די אַרביטראַזש-קאָמיסיע האָט איבערגעלאָזט די לעצטע 2 קאַטעגאָריעס צו פיהרען דירעקטע אונטערהאַנדלונגען מיט די פאַבריקאַנטען וועגען רעגולירען זייערע שכירות. דער רעזולטאַט פון די אונטערהאַנדלונגען דאַרף דערגרייכט ווערען ביז דעם 15. אַפּריל.

די אַרביטראַזש-קאָמיסיע האָט בעשלאָסען, אַז די אַרבייטער און אַנגעשטעלטע קאָנען נישט בעשטראָפט ווערען פון דער אַרבייט פאַר בעטייליגען זיך אין שטרייק.

דעמאָנסטראַציעס פון אוקראַינער

פאַר'ן משעכא-סלאָוואַקישען קאָנסולאַט אין לעמבערג.

לעמבערג, 28 מערץ (א.ח.) נעכטען האָט אַ גרופּע אוקראַינער ווידער געפּרובט צו בעגייען די דעמאָנסטראַציעס פאַר'ן בנין פון משעכא-סלאָוואַקישען קאָנסולאַט. פּאָליציי האָט פונאַנדערגעטריבען די דעמאָנסטראַנטען.

אינטערפּעלאַציע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט

וועגען צוזאַמענשטויס צווישען יודישע און אַראַבישע פישערס ביים כנרת.

לאָנדאָן. (י.ט.א.) קאָלאָנעל וועד-זשוואוד האָט אָנגעפרעגט אין ענגלישען פּאַרלאַמענט דעם מיניסטער אַמערי, צי איהם איז בעקאַנט, אַז אַראַבישע פישער זענען ביים ברעג פון כנרת אין גליל פּלוצלינג אָנגעפאַלען אויף יודישע פי-שער, אַז די אייגנטימער פון דגניה זע-נען געקומען צו הילף זייערע ברידער און אַז יודען און אַראַבער זענען אַרעס-טירט געוואָרען. דער מיניסטער ווערט געפרעגט צו ער ווייס די סיבה פונ'ם צו-זאַמענשטויס און די רעזולטאַטען פון דער אויספאָרשונג.

מיניסטער אַמערי האָט געענטפערט, אַז ער האָט נאָך נישט קיין אינפאָרמאַ-ציעס וועגען דעם דאָזיגען ענין, אָבער ער האָט זיך געווענדעט צום נציב העל-יון נאָך אַ בעריכט.

די אייראָפּעאיש-קאַנאַדער אונטערהאַנדלונגען האָבען נישט געבראַכט קיין שום רעזולטאַט.

לאָנדאָן, 28. מערץ. (פּאַט) דער אַמעריקאַנער אַדמיראַל ווילאַמס טעל-דעט, אַז די פּרובען פון אַ פאַרשטענדי-גונג מיט דער קאַנאַדער אַרמעע האָבען נישט געבראַכט קיין שום רעזולטאַט. און דער וועלכער צייט, ווען עס זענען געפיהרט געוואָרען די נעשפּרעכען מיט די קאַנאַדער, האָט דאָס קאַנאַדער מי-ליטער צוראַבירט די אויסלענדישע קאָנצעסיאָנען. דער אַדמיראַל האַלט דער ריכטער די ווייטערדיגע אונטערהאַנדלונ-גען פאַר נוצלאָז.

אויב יעזוס קריסטוס וואָלט געווען אַ עמיגראַנט...

טאָראָנטאָ. (י.ט.א.) דער יודי-שער רעפּוטאַט אין קאַנאַדער פּאַרלאַ-מענט ס. ה. דזשייקאָבס האָט די טעג, רעדענדיג אין פּאַרלאַמענט וועגען אי-מיגראַציע קיין קאַנאַדע געמאַכט פאָלגענ-דע וויציגע בעמערקונגען: „ווען יעזוס פון נצרת וואָלט איצט געקומען קיין קאַנאַדע, וואָלט מען איהם, לויט'ן די קאַנאַדער געזעצען פאַרבאָטען דאָס אַריינ-קומען, ווייל לויט די רעגולאַציעס פונם אימיגראַציאָנס-דעפּאַרטאַמענט וואָלט יע-זוס און די פּאַסטאָלען נישט געקאָנט נאָכקומען די בעדינגונגען.

מיר פאָראָרדענונגען וואָלטען בעווען געגען יעזוס'ן, דאָס וואָס ער געהערט נישט צום אַגריקולטור קלאַס, דאָס וואָס ער איז אַ סטאָליאַר, בעלי-מלאכות וואָס מען דאַרף דאָ נישט, דאָס וואָס ער האָט נישט קיין פּאַספּאָרט, און פירטענס וואָלט ער נישט געקאָנט נאָכקומען דעם פּונקט פון אַ „נישט אונטערגעבראָכענע רייזע", און האָבען דאָ קרובים אין לאַנד".

שחיטה-פאַרבאָט אין נאָר-וועגיען.

קאָפּענהאַגען. (י.ט.א.) פון אָס-לאָ טיילט מען מיט, אַז מען דאַרף זיך רעכענען מיט דעם, אַז אינגיכען וועט אין נאָרוועגיען איינגעפיהרט ווערען אַ שחיטה-פאַרבאָט. דער נאָרוועגישער פּאַר-לאַמענט האָט לעצטענס ווידער בעהאַנ-דעלט די פראַגע און אויף דער ביטע פון דער יודישער קהלה אין אָסלאָ איז אויסגעשטעלט געוואָרען אַ קאָמיסיע פון 4 פּערזאָן, וואָס זאָל אויספאָרשען די שחיטה-פראַגע. דריי מיטגלידער פון דער קאָמיסיע האָבען זיך אַרויסגעזאָגט פאַר'ן איינפיהרען דעם שחיטה-פאַרבאָט. דער פירטער מיטגליד האָט זיך אַרויס-געזאָגט נעגען נעמען אַ געזעץ, וואָס זאָל שטעהן אין סתירה מיט דעם רע-ליגיעזען פון די יודען.

אין פּאַרלאַמענט איז פאַראַן אַ אַב-סאָלוטע מעהרהייט פאַר'ן שחיטה-פאַר-באָט.

נייע מעדיצינישע קרעפטען אין ארץ-ישראל.

ירושלים. (י.ט.א.) אין דער אָפּי-ציעלער רעגירונגס-צייטונג איז פאַר-עפענטליכט געוואָרען אַ נייע ליסטע פון 9 דאָקטוירים, 2 וועטערינאַר-דאָקטוירים, 3 דענטיסטינס און 12 אַקושערקעס, וואָס האָבען בעקומען דאָס רעכט צו פּראַק-טיצירען אין ארץ-ישראל.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 78 יאָהר אונזער ליבער פאָטער, שווינער-פאָטער, גרויספאָטער, ברודער און פעטער

נ"ע עוזר העכט

די לויה קומט פאָר היינט דינסטאָג 1 אַ זייגער נאָכמ. פון טרויער-הויז, זאַוואַדזקאַ 12, וועגען וואָס עס טהיילט מיט אין גרויס צער.

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

עס קלינגט שוין איז גאַנץ לאָדז,
אַז אַלער אַרט ביטעס, פּאַראַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס און אַלע געריכטס-פינאַנס-אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אָמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אויסקונפט אין אַלע שטייער-אָנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שווייצער. — איבערזעצונגען: האַנדעלס- און פּריוואַט-קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען. — פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפצומאַנען מיט אייגענע קאָסטען.

דער קאָלאָניאַל-קליינהענדלער-פאַראיין צעגעלניאַנאַ 15, מעלדעט זיינע מיטגלידער, אַז עס איז שוין אַרויס דער

צעטעל № 4

בעשטעטיגט דורך דעם ליפערונג-אַמט. דערמיט ערקלערען מיר דעם צעטעל № 3 פאַר אומגילטיג.

די פאַרוואַלטונג.

גאַל-שטיינער-שמערצען
בעזייטיגט אָהן אָפּעראַציע עלסטער פעלטער

ש. שושקעוויטש

קאָנסטאַנטינער 38, טעלעפאָן 55-45.

Dr. M. GOLDFARB

זאַוואַדזקאַ 18. טעלעפאָן 53-19.
הויט- האָר- און געשלעכטסקראַנקהייטען
נעמט אָן פון 9—12 פרימ. און 5—8 אָווענד.
פאַר אומבעמיטעלטע — פרייזען ערמעסיגט.

Dr. med. STUPEL
12 SZKOLNA 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנק-הייטען, מאָגען-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9, פרייטאָג פון 12—3.

Dr. med. L. Pikielny

ספּעציאַליסט פאַר נירען- בלאָזן- און אורין-קראַנק
נעמט אָן פון 4—7 נאָכמ.
נאַוראָט 8, — טעל. 19-50.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפ. 27-81.
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערושער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ. 8016

Dr. med. Henryk Gutsztadt

ספּעציאַליסט פאַר פרויען- און אַקושער-קראַנקהייטען
Zachodnia 62 (Cegielniana 28)
Telefon 29-52
צוריקגעקעהרט.
נעמט אָן פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אָוענד.
אין לעטשניצע „סאַניטאַס" צעגעלניאַנאַ 29 פון 5.30 ביז 7,30 אָוענד.

ZNAK ANUSOL TOWAROWY
PODRABIAŃ
GOEDECKE & C°
WYPRÓBOWANY i WYGODNY
SPROWADZAJĄCY ULGĘ w CIERPIENIACH
LECZNICZY
ŚRODEK PRZECIWKO
HEMOROIDOM
CZOPKI
ANUSOL
PRAWDZIWY TYLKO w PUDEŁKACH z PLOMBĄ
DO NABYCIA we WSZYSTKICH APTEKACH
i SKŁADACH APTECZNYCH.
JENERALNI PRZEDSTAWICIELE
NA RZECZPOSPOLITĄ POLSKĄ
DOM HANDLOWY
ED. KOCH i W. BORMANN
WARSZAWA
UL. BODUENA N° 1.

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט ערלויבען מיר זיך בעקאַנט צו מאַכען דאָס ג. פּובליקום, אַז מיר האָבען נאָך אַ 3-יעהריגען שטיל-שטאַנד ווידער געעפנט אין גאַנג אונזער ברויעריי אונטער דער פירמע: Gebr. Keilich, Łódź Napiórkowskiego 28 און מיר האָבען גלייכצייטיג ערעפנט אַ זאָדע-וואַסער און לימאָנאַדען-פאַבריק אונ-טער דעם נאָמען „MAUXION", מיר בעטען דאָס ג. פּובליקום-אונז אויך היינטער צו בעעהרען מיט זייער געפ. צושפּרוך.
מיט אַכטונג
Gebr. Keilich.

Dr. H. Rakowski

אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען פון זאַוואַדזקאַ 25 אויף
זאַוואַדזקאַ 8 פר. 1 שטאָק, טעל. 37-34.

Dr. med. S. Neumark

Moniuszki 5, (פּאַטאָוש-מייער)
ספּעציאַל-אַרצט
פאַר הויט, האָר- און וועגערישע-קראַנקהייטען
בעהאַנדלונג מיט רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 11 ביז 1 און פון 7—8,
פרויען פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג.

Dr. med. Braun

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
23 פּאָלודניאָוואַ 23
טעל. 40-26
נעהמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 ד. אָוענ.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען זונטאָג כ"ג אדר ב' אין עלטער פון 61 יאָהר, מיין הייסגעליבטער מאַן אונזער טייערער פאָטער, ברודער, שווינערפאָטער, גרויספאָטער, אָנקעל און שוואָגער

נ"ע יוסף ב"ר אליעזר ז"ל וואַרשאַווסקי פאַבריקאַנט און הויזבעזיצער אין בעלכאַטאָוו.

די לויה איז פאָרגעקומען זונטאָג, ד. 27 מערץ 1927 אין בעלכאַטאָוו, וועגען וואָס מ'טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

טערמין פון איינצאָהלען דעם הכנסה־שטייער וועט דורכ'ן פינאַנץ־מיניסטער פערלענגערט ווערען.

וואַרשאַ, 28. מערץ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) סעג. מרוסקער און דעפּ. ווישליצקי האָבען גענויעט דעם פינאַנץ־מיניסטער טשעכאָ־וויטש ווענען אָפּלענען דעם טערמין פון צאָהלען הכנסה־שטייער.
דער פינאַנץ־מיניסטער האָט צוגע־זאָגט דעם טערמין צו פּראָלאָנגירען.

דערשאָסען געוואָרען אַ יוד אין וואַרשאַווער שעכט־הויז.

וואַרשאַ, 28. מערץ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) צוליב אַ מבּוך צווישען די הענדלער פון פלאַטס אין וואַרשאַווער שעכט־הויז, איז געקו־מען צו אַ שיסערײַ. אין רעזולטאַט פון דער שיסערײַ איז געהרג'עט געוואָרען דער יודישער קצב אברהם ליזערט, וואָס האָט איבערגעלאָזען אַ פרוי מיט 7 קינ־דער. די פּאָליציי פיהרט אַן אויספאָר־שונג.

אבזאג פון בילדונגס־מיניסטער אויף דער פאָדערונג פון די תרבות־שולען.

וואַרשאַ, 28. מערץ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַ דעלע־גאַציע פון די עלטערן פון די תלמידים אין די „תרבות"־שולען האָט באַזוכט דעם בילדונגס־מיניסטער דאָבּרוצקי, פאָ־דערנדיג גלייכבערעכטיגונג פאַר די „תרבות"־שולען און רעגירונגס־סובווענ־ציען.
מונ. דאָבּרוצקי האָט דער דעלעגאַציע געענטפערט מיט אַ נעגאַטיווען ענטפער, זאָגענ־דיג, אַז ווענען סובווענציען פאַר די יודי־שע שולען קאָן איצט קיין רעדע נישט זיין, ראשית, ווייל די יודישע קינדער אין די אַלגעמיינע מלוכה־שולען האָבען איצט דעם אונטעררייכט פון יודישער רעליגיע און דאַן האָט די רעגירונג נישט קיין געלד.

„קראַמיע יעווריעוו"! אָפענער אַנטיסעמיטיזם פון פּוילישע סטודענטען.

וואַרשאַ, 28. מערץ. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די „בראַט־ניאַ פּאָמאָץ" ביים וואַרשאַווער אוני־ווערזיטעט האָט אַרויסגעגעבען אַ בי־קאָנטמאַכונג, אַז אַ טייל סטודענטען קאָ־נען בעקומען בעשעפטיגונג אין דער אָר־גאַניזאַציע, אָבער נישט קיין יודען.

ענגלאַנד וויל איצט נישט פיהרען קיין אונטערהאַנדלונגען מיט כינע.

לאָנדאָן, 28. מערץ. (פּאַט) דער אויסערן־מיניסטער טשעמבערלען האָט היינט ערקלערט אין ענגלישען פּאַרלאַ־מענט, אַז ער וועט איצט נישט אונטער־נעמען קיין שום שריט צו פיהרען אונ־טערהאַנדלונגען וועגען שאַנכאַי, ווייל אין אַזאַ אַנאַרכיסטישען צושטאַנד, ווי עס איז איצט אין כינע, קאָן מען קיין אונ־טערהאַנדלונגען נישט פיהרען. מען מוז זיך פריהער איבערצייגען צו די כינע־זישע מאַכט איז פעהיג צו האַלטען אָרד־נונג אין לאַנד.

דאָס צפון־מיליטער האָט דערטרונקען די סאָוויע־טישע שיף „פּאַמיאַט לענינאַ" מיט באָראָדין'ס פרוי.

לאָנדאָן, 28. מערץ. (פּאַט) דאָס מיליטער פון דער צפון־אַרמעע האָט דערטרונקען די סאָוויעטישע שיף „פּאַ־מיאַט לענינאַ" מיט אַלע איהרע פּאַסאַ־זשירען, צווישען וועלכע עס האָבען זיך געפונען צוויי סאָוויעטישע עמיסאַרען און מאַדאַם באָראָדין.

כינעזישע אַרטילעריע בעשיסט די שיפען מיט די אַנטלויפענדע אייראָפּעער.

לאָנדאָן, 28. מערץ. (ספּ.) 5 יאַ־פּאַנישע קריגס־שיפען זענען אַרויסגע־שיקט געוואָרען צו די ברעגעס פון נאַנ־קין. אין יאַפּאַנער איז געקומען גע־שטאַרבען פון אַ כינעזישער קויל. אין אַ פאָרט פון שאַנכאַי האָט די אַרטילע־ריע און פיעלאָטע בעשאָסען די ענג־לישע און אַמעריקאַנישע שיפען, אויף וועלכע עס האָבען זיך געפונען די ענט־לאָפענע אויסלענדער. די קריגס־שיפען, וואָס האָבען בעגלייט די פּאַסאַזשיר־שי־פען האָבען אָפּגעענטפערט מיט אַ שי־סערײַ.

בעפעלקערונג פון נאַנקין פאָדערט צו פערנעמען אַלע אויסל. קאָנצעסיעס

לאָנדאָן, 28. מערץ. (אַטע) אין נאַנקין איז פאָרגעקומען אַ גרויסע כי־נעזישע פאָלקס־פערזאַמלונג, אין וועל־כער עס האָבען זיך בעטייליגט איבער 300 טויזענד פערזאָן.
עס איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעש־לוס תיכף צו בעזעצען אַלע אויסלענ־דישע קאָנצעסיעס. דער אָנפיהרער פון דער קאַנטאָנער אַרמעע, גען. טשאַנג האָט זיך בעטייליגט אין דער פערזאַמ־לונג און אויך געשטימט פאַר דעם דאָ־זיגען בעשלוס.

זאַל פילהאַרמאָניע
20 נאַרוטאָוויטשאַ 20.
שבת, דעם 2־טען אַפּריל ה. י. 8.30 אָוונט
צום 15־יעהריגען — יובילעאום — ל. נירענבערג
פון בעקאַנטען אַרטיסט
עס ווערט געשפּילט
די אומגליקליכע טאָכטער
לעבענס־בילד אין 4 אַקטען פון ז. ליבין.
צום שלוס:
דער רבי פון ראַדימנאַ???
פון י. אַבאָושאַנער.
מיט'ן אַנטייל פון די ח'ח ליבלינגען פון לאָדזשער פּובליקום:
חנה לערנער, שלמה קוטנער, דוד זיידערמאַן, אַ. פּאַלאַכאָוו.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

אינטערנאַציאָנאַלע אויספאָרשונגס־קאָמיסיע ביי דער יוגאָסלאַוויש־אַלבאַנישער גרעניץ.

פּאַריז, 28. מערץ. (ספּ.) „מאַטען" מעלדעט פון בעלגראַד, אַז די יוגאָ־סלאַווישע רעגירונג האָט ענערגיש אָנגענו־מען דעם פאָרשלאַג פון די רעגירונגען אַדורך צאָפיהרען אַן אינטערנאַציאָנאַלע אויספאָרשונג בײַ דער גרעניץ פון יוגאָ־סלאַוויען און אַלבאַניען.

דער בודזשעט וועט אָפיציעל פערעפענטליכט ווערן דעם 1. אַפּריל.

וואַרשאַ, 28. מערץ. (טעלעפאָניש) דער אַפּגעשטימטער בודזשעט איז שוין צוגעשיקט געוואָרען צום מיניסטעראַט אויף איבערצוגעבען אין דרוק. דער בודזשעט וועט דעם 1. אַפּריל פער־עפענטליכט ווערען אין „דזשענניק אוס־טאַוו" און מיט דעם מאָמענט וועט ער אַריין אין קראַפט.

עלילת־דם־העצע אין מונקאַטש.

פּראַג, 28. מערץ. (טעלעגראַפיש דורך יטא) אין מונקאַטש איז פער־שוואונדען געוואָרען אַ קינד פון אַ באַוו־בעצוטען. דער המון האָט געטריבען אויסנוצען דעם פאַקט פאַר אַ גרויסער עלילת־דם־העצע.
די פּראַגער פּרעסע פאָדערט אויף די רעגירונג צו שטערען די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע.

„שומרי שבת" אינטערווענירען צום פעלקער־בונד וועגען אָבשאַפען צוואַנגס־זונטאַג־רוה.

סאַלאָניק. 28. מערץ. (טעלעג־ראַפיש דורך יטא) די חברה „שומרי שבת" אין סאַלאָניקי האָט זיך געווענ־דעט צו דער געזעלשאַפט „פריינד פון פעלקער־בונד" אין אַטען, זי זאָל אינ־טערווענירען אָפּצושאַפען דאָס געזעץ וועגען צוואַנגס־זונטאַג־רוה, וואָס רואי־נירט די יודישע בעפעלקערונג.

„יודישער פּראָצעס" אין אַמעריקאַ. נאַטאַן רידוש זאָל זיך אָפּזאָגען צו פערטיידיגען פאָרד'ן דעם אַנטיסעמיט.

ניו־יאָרק, 28. מערץ. (טעלעגר. דורך יא) דער פּראָצעס געגען פאָרד'ן איז נאָך נישט פערענדיגט. אין די גע־ריכטס־קרייזען איז מען איבערצייגט, אַז נאַטאַן רידוש וועט זיך אָפּזאָגען פון דער פערטיידיגונג, צוליב דער אַלגעמיי־נער אַנטיסעמיטישער שטימונג פון פאָרד'ן. אויסער דעם קאָנדידירט רידוש אַלס פּרעזידענט פון די פעראייניגטע שטאַטען און זיין אַרויסטריט אויפ'ן פּראָצעס קאָן איהם שאַדען בײַ די וואַה־לען.
די אַמעריקאַנער פּרעסע ווידמעט פיל אויפמערקזאַמקייט דעם פּראָצעס. דער ניו־יאָרקער „טיימס" פאָדערט, אַז פאָרד זאָל אין געריכט ברענגען בעווייזען פאַר זיינע בעשולדיגונגען געגען יודען און בעזונדערס געגען יוד שאַפּיראָ.
דער ניו־יאָרקער „אָוונינג וואָרלד" זאָגט זיך אויך אַרויס אין זעלבען גייסט.

פּראָצעס פון אויבער־קאָמיסאַר פון 10. קאָמיסאַריאַט פאַר אויספּרעסען סחורות פון סוחרים.

(או) נעכטען איז אין קרייז־געריכט בעטראַכט געוואָרען דער פּראָצעס פון אויבער־קאָמיסאַר פון 10. פּאָליציי־קאָ־מיסאַריאַט, אַלעקסאַנדער פּאַלע, נ. געהילפען עלטסטען פּושטראַווניק ראַדזישעווסקי, פּאָליציאַנטען קאַמינסקי און וואַטינסקי, וועלכע זענען בעשולדיגט געוואָרען אין אויספּרעסען סחורות ביי סוחרים.
פאַר בּאַלד נאָכ'ן ווייכנאַכט 1926, ראַט דער ליימער פון 10. קאָמיסאַריאַט פּאַלע גערופען צו זיך אין קאַבינעט די פּאָלי־ציאַנטען ראַדזישעווסקי און קאַמינסקי און זיי בעפוילען צו געהן איבער די גע־וועלבער און צוזאַמענעמען לכבוד זיין 10־יעהריגער דינסט־צייט ווײַנען, כאַר־דינען, בראַנפען, ליקערען א.ד.גל.
די פּאָליציאַנטען האָבען אויסגע־פיהרט די פאָראָרדנונג פון אויבער־קאָ־מיסאַר און גענומען אַרומגעהן איבער די געשעפטען און צוזאַמענעמען די זאַכען.
צווישען אַנדערע זענען די פּאָליציאַ־נטען אויך געקומען אין ווײַן־ און בראַנ־פען־האַנדלונג פון אַ געוויסען ראַבאַן פּיענגלאַווסקי און געפאָדערט פון איהם עטליכע פלעשלעך ווײַן פאַר'ן קאָמיסאַר אויף חגא. דער אינהאַבער פון בראַנפען־האַנדלונג האָט זיך בעראַטען מיט זיין פרוי און געגעבען 2 פלעשלעך פאַר 11 זלאָטים.
ביי דער פירמע אַרטור ציליק האָבען זיי גענומען עטליכע פלעשלעך אונגאַרי־שען ווײַן.
אין געשעפט פון סטעפאַן קאַרטשעווסקי האָבען זיי צוגענומען 13 קילאָ שאָקאָלאַד.
די פּראָקוראַטור, בעקומענדיג ידיעות וועגען דעם אויספּרעסען די זאַכען, האָט די דערמאָנטע פּאָליציאַנטען צוגעצויגען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכ־קייט.
אין געריכט האָבען די בעשולדיגטע זיך נישט מודה געווען.
דאָס געריכט האָט אַלע אָנגעקלאָגטע בעפרייט פון יעדער שולד.

זעלבסט־מאָרד פון אַ יודישער פרוי.

(נ) די איינוואוינערין פון וואָל־טשאַנסקאַ 15, שרה דבורה יאַשקאַ־ווניש איז נעכטען ביינאַכט בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.
מיט לערך 4 וואָכען צוריק איז די זעלבסטמערדערין קראַנק געוואָרען און זעהר אָפט בעקומען נערווען־אָנפאַלען. פון צייט צו צייט פלעגט זי אויך פון דער הויכער הויט אָנהויבען צו זינגען און שרייען און אַרויסווייזען סימפּטאָ־מען פון משוגעת.
נעכטען אַרום 2 ביינאַכט, ווען דער מאַן, אַ פאַבריקס־אַרבייטער, איז גראָד נישט געווען אין דער היים, האָט די פרוי, בעת אַ נערווען־אַטאַק מיט רציחה אויפגעריסען דאָס קליינע פענסטערל פון איהר וואוינונג אויפ'ן דריטען שטאָק און ראַפּטום זיך אַראָפּגעוואָרפען אויפ'ן ברוק פון הויף.
די שכנים זענען זיך צונויפגעלאָפען, אָבער עס איז שוין געווען צו שפעט. די זעלבסטמערדערין איז געלעגען אין אַ קאָלוזשע בלוט מיט אַ צובראָכענעם שאַרבען און צובראָכענע הענד און פיס.
די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט דעם טויט. די אָנגעקו־מענע פּאָליציי־אויש־געריכטליכע מאַכט האָט צונויפגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל און דער טויטער קערפּער פון דער זעלבסט־מערדערין איז אַריינגענומען געוואָרען און אַ לייכענשטוב אין זעלבען הויף.
עס איז געוואָרען אַ טראַגישע סצענע ווען דער מאַן פון דער אומגעקומענער פרוי איז אַנגעקומען פון דער נאַכט און דערזעהען די פרוי שוין אַ „אַבגעהויי־בענע". זיין געוויין און זיין רייסען זיך צוזאַמען מיט זיין איינציג־פערבליבענעם 10־יעהריגען טעכטערל דאָס געמאַכט אַ ריהרענדען איינדרוק אויף די אַרום שטעהענדע.
„חסד של אמת" האָט איינטערנע־מען שריט, אַז די לויה זאָל פאָרקומען היינט האַלב 12 בייטאָג.

טעקסטיל־שטרייק אין בעלכאַטאָוו ליקווידירט.

(ע) נישט קוקענדיג דערויף, וואָס דער שטרייק אין דער טעקסטיל־אינדוס־טריע איז ליקווידירט געוואָרען, דויערט דער שטרייק ווייטער אין דער נאָנצער טעקסטיל־אינדוסטריע אין בעלכאַטאָוו, צוליב דעם, וואָס די דאָרטיגע אינדוס־טריעלער, האָבען נישט געוואָלט אייג־געהן דערויף, אַז די לוינען זאָלען זיין די זעלבע, ווי אין לאָדז.
אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, איז שבת פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען די אינדוסטריעלער און אַרבייטער־פערטרע־טער, און נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע האָבען זיך די אינדוסטריעלער מתחייב געווען צו געבען די אַרבייטער אַ העכע־רונג, וואָס ס'וועט געבען דער ערבייטער דעם, וואָס ס'וועט געבען דער אַרביי־טער, נאָך 3½ פּראָצענט.
די אַרבייטער האָבען מסכים געווען דערויף, און נעכטען האָבען שוין אָנגע־הויבען די פאַבריקען אין בעלכאַטאָוו צו אַרבייטען.

דער פרעהליכער שבת אין פּאַביאַניץ.

ווייטערע בילדער און סצענעס פון דער חתונה פון גערער רבי'נס איינייקעל, אויף וועלכער עס זענען געקומען צופאָהרען דער גערער רבי און טויזענדער חסידים פון גאַנץ פּוילען.

(פון אונזער ספּעציעלען קאָרעספּאָנדענט).

שבת, 6 אַ זייגער בייטאָג, האָט דער עולם גערער זיך פערקליבען אין דער שטאָטישער שוהל אַריין, כּדי בעצייטענס אָפּצודאַווענען און נישט שטערען דאָס דאַווענען דעם בעל־תּפילה'ישען עולם. אַ מחנה חסידים פון עטליכע טויזענד מאַן האָבען איבערגעפילט די שוהל אַזוי, אַז דער גאַנצער עולם איז נישט געשטאַנען אויף דער פּאָדלאָגע, נאָר פשוט געהאַנגען אין דער לופטען. אויך די ווייבער־שוהל איז געווען איבערגעפילט. דאָס גע־דראַנג איז געוואַקסען פון מינוט צו מי־נוט. די פּאָליצייאישע אינטערווענץ האָט אין דעם פאַל לגמרי נישט געהאָל־פען. דערפאַר האָט דער עולם חסידים געהאַט אַ וועלטענע סאַטיספאַקציע פאַר'ן הויעשטעניש און דעם מחיות'דיגען דאַ־ווענען פון ר' יאָסעלע לענטשיצער. די היץ אין דער שוהל איז געווען אַזוי אומ־געהויער שטאַרק, אַז פון דעם הייליגען סע־פר (קנאַפּע 4 שעה לאַנג) האָבען אָנגעהויבען טיטמאָל פאַלען פרא־נעס... דער עולם האָט תחילת געשמייכעלט, אַז דער דאַך האָט זיך געעפענט און עס רעגענט אַריין.
דאָס יונגוואַרג האָט זיך אַרויפגע־כאַפּט אויף די קויטלען פון די פענ־סטער און דאָרט זיך אָנגעהאַנגען אויף די גאַרטלען און אַזוי אַרום אַרויסגערע־קוקט איבער די קעפ פון טויזענדער עולם יודען, אהן עין־הרע, וואָס שפּיצט אויס די אויערען נאָך ר' יאָסעלע לענטשיצער'ס נגינה און לאָזען נאָכאַ אַ בליק צום גערער רבי'ן, וואָס שטעהט אין מזרח און נעבען איהם — דער חתן.
אַ נײַע דערקוויקעניש פאַר דעם עולם איז בײַם טוכף געווען דער לאָדזשער בעל־מוסף, וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען דורך אברהם וויינבערג.
מיט מול איז אָפּגעראַוועט געוואָרען ...

חתן — רביעי. ווייל האָלאָרען ווער עס האָט מגדר געווען, ווי זיין עס איז גע־ווען דאָס דאַווענען און מאַרע פייגע אויף פּיעלצען משה גרליה'ס זוהן האָט גע־מאַכט מיט זיינע נייע ניגונים.
דאָס געוחן פון דער שוהל, וואו דער רבי האָט געדאַווענט, און דאָס געהן פון גערער שטיבעל, וואו דער רבי האָט נישט געדאַווענט, האָט אויסגעזעהען אין פּאַבי־יאַניץ ווי אַ מאַניפעסטאַציע פון אַן אָנגעהויבער־גרויסען חסיד'ישען עולם.
דער עולם האָט זיך פונאַנדערגעשאָ־טען איבער אַלע גאַסען. פענסטער און יודישע ווי נישט יודישע שטובען האָבען זיך צועפענט, מענער און פרויען האָ־בען אַרויסגעבויגען די קעפ און בעוואונ־דערט דעם ריזיגען המון חסידים, וואָס האָבען אָנגעטראָגען אין דעם קלייטעס, האַלב־פערשלאָפענעם פּאַביאַניץ אַ חסי־דיש־פרעהליכע שטימונג.
אַ סך חסידים און די פליטים און שפּרינגלעך און אין די הייליגע פעלדער האָבען זיך אָנגעשטעלט אין די גאַסען און זיך צושמועסט, נישט געטראַכט צומאָל פון אַריינגעהן אין שטוב. אַנדע־רע האָבען שפּאַצירט און אָפּגעוואַרט ביז דער גערער רבי וועט געהן אין „אור תורה" צו שבע ברכות.

ענדליך — האַלב 1 ביינאַכט — שנייט אַדורך ווי אַ בליץ די ידיעה, אַז „דער רבי געהט". צווישען די חסידים ווערט אַ מהומה, אַ שטויסעניש, אַ דרענגעניש. יעדער וויל לויפען פאָראויס, כדי צו קוקען דעם רבי'ן און איהם זאָגען „גוט שבת". אָבער נישט יעדער האָט די זכיה דערצו. אַז דער גערער רבי שליט"א איז אַרויס פון שטוב, האָבען זיך געשטעלט נעבען איהם 4 פּאָליציאַנטען, וועלכע האָבען געבילדעט אַן עהרען־וואַך און אויף אַזאַ אופן האָט ער פאַרט געקאָנט אַריינגעהן אין חדר „אור תורה".
פאַר „אור תורה" איז דער המון גע־ווען אַ דערהיצטער, אַ צו'ברוגז'טער, ווייל מען האָט שוין מעהר קיינעם נישט אַרייגעלאָזט אין טויער. דער רבי איז בשלום אַריינגעקומען אין'ם חתונה־זאַל. אויבען איז ווירקליך געווען אויף „מיט שמחה"... [illegible]

מען פשוט פאַר די חלושער זיך געריסען ביי פערלאָפען אַ פּיצעל אָרט אין דער הויף, אויף די פענסטערס פון די פער־קראַטעוועטע פענסטער. פון אַלעמען האָט זיך געגאָסען שווייס, געטראָפּען און אַלע האָבען זיך געדרינגט, געריסען און געטעמפּערט זיך פאַר אַ שטיקעל פּריצען פּלאַץ, לאָמיר אין דער הויף, איבער'ן שולחן, וואו דער גערער רבי „פיהרט טיש".
ווען דער גערער רבי שליט"א האָט מיט שוואַכער מיה זיך קוים דערשלאָגען צום טיש איז צווישען דעם טומלדיגען עולם חסידים פּלוצלינג ווי איבער־געשניטען געוואָרען דער געשריי און אין דעם פּיל־בעפּאַקטען זאַל פון „אור־תורה" איז מיטאַמאָל אַריינגעטרעטען אַ יראת־הכבוד'יגע שטילשווייגען, וואָס האָט אָנגעהאַלטען ביז דער רבי האָט געענדיגט דאָס טיש־פיהרען.
נאָכדעם, ווי דער רבי האָט זיך פערלאָזט די חסידים מיט אַ „גוטען שבת", איז ווידער ענטשטאַנען דער גע־וועהנליכער ליאַרם און איבער דער שטאָט האָבען זיך ווידער בעוויזען די חסידים, וואָס האָבען שפּאַצירט גרופּענ־ווייז, רעדענדיג, שמועסענדיג און מאַ־כענדיג מיט די הענד.

Dr. med. M. GLAZER
ul. ZIELONA 6
Dr. Ludwik Falk
28-07
Dr. med. S. Kantor

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר גפהמט־אן פון 6 ביז 7 אין אוונד.
גישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישטצוריקגעשיקט.

אדרעס: Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16

טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

זאהל-שוועלבעלער.

די בעציהונגען פון פילסודסקי'ס רעגירונג צום סיים זענען באמת אינ־טערעסאנטע און פערדינען שטודירט צו ווערען סיי פון סאציאלאגישען, סיי פון פאליטישען שטאנדפונקט.

דער פארלאמענט און די אויסערפארלאמענטארישע רעגירונג האבן זיך נישט ליב, זיי גלויבען זיך נישט, און דאס פערהעלטניש צווישען זיי ווערט דערמאנט אן דעם פערהעלטניש צווישען א געעלטערט פאר־פאלק, וואס פיהלט צו זיך געגענזייטיג מעהר האס, ווי ליבע, און וואו עס איז גאר מעגליך, גיט עס איינעם דעם אנדערען א שטאך.

אט האבען מיר אלס אילוסטראציע די שליסונג פון דער סיים־סעסיע.

דער סיים־מארשאלעק ראטאי בעזוכט מארשאל פילסודסקי און ער־קלערט דאן אין א שטועס אין דער געגענווארט פון מעהרערע דעפוטא־טען, אז דער סיים ווערט נאך האבען די מעגליכקייט צו בעשטימען אין דער דריטער לעזונג איבער דעם געזעץ וועגען פערזאמלונגען, וואס איז שוין בעשלאסען געווארען אין 2 זיצונגען.

אלע האבען געהאפט, אז דער סיים וועט זיך מאנטאג צונויפקומען, כדי פארמעל צו בעשליסען איבער דעם געזעץ.

וואס'זשע איז געשעהן? צו דער גרעסטער פערוואונדערונג פון אלע אנוועזענדע שטעהט אויף וויצע־פרעמיער בארטעל און לעזט איבער א דעקרעט, אז די סעסיע איז געשלאסען און דער סיים מוז לאזען שטעהן אין דער מיטען אלץ איבער וואס מען האט אין די קאמיסיעס געארבייט.

ווידער א שטאך מיט א נאדעל, כדי צו ווייזען, אז מען מאכט זיך ווייניג־וואס פון דעם גאנצען סיים.

און, נישט קוקענדיג דערויף וויסט נאך אלץ קיינער נישט, צי דער שידוך צווישען פארלאמענט און דער רעגירונג וועט זיך באלד צוגעהן און צי עס וועלען פארקומען נייע וואהלען, ווייל אמאל דויערן אויך שלעכ־טע שידוכים זעהר לאנג.

איינצע סמנים ווייזען אבער אן דערויף, אז די רעגירונג גרייט זיך צו צום אויפלעזען דעם סיים און קלערט וועגען נייע וואהלען. — אין וואר־שא האלט מען די מאסען־ארעסטען פון קאמוניסטען פאר א פארשפיל און פארבערייטונג צו נייע וואהלען. אויך די ערקלערונג פון דער „גאזעטא־וואר־שאווסקא" בלאפסקאי אלס אנאנימלעכע, וויזט אן דערויף, אז די ערשטע שוואלבען פון די נייע וואהלען קומען שוין אן צו פליהען.

• • •

די יודישע שטימע דארף זיך הערען.

און ווידער שטעהען מיר פאר א רעטעניש: ווי אזוי פערהאלט זיך פילסודסקי'ס רעגירונג צו דער ענדערונג פון דער וואהל־ארדנונג? מיר האבען שוין געשריבען און וועלען נאך איבער'חזר'ן, אז די פוילישע רעכ־טע ווילען בערויבען די יודען און אנדערע מינאריטעטען פון דעם וואהל־רעכט; מאמענטאן איז איינגעטרעטען א הפסקה אין די ארבייטען פון דער קאמיסיע, אין א פאר וואכען ארום וועט אבער צונויפגערופען ווערען א ספעציעלע זיצונג פאר „זעלבסט־פערוואלטונגס־געזעצען". און דעמאלט וועט קומען אויף דער טאפעט אויך די וואהל־ארדינאציע צום סיים. די סכנה פאר דער יודישער בעפעלקערונג איז גרויס. עס איז דעריבער די העכסטע צייט, אז די שטימונג פון דער יודישער מאסע זאל בעקאנט גע־מאכט ווערען דער רעגירונג און דעם פארלאמענט. און דאס נישט נאר דורך די ערקלערונגען פון אונזערע דעפוטאטען, נאר איז הונדערטער פערזאמלונגען. עס איז נויטיג, אז די מאסען־געבענדע קרייזען אין ווארשא זאלען אויף דעם אופן געוואהר ווערען, אז די יודישע בעפעלקערונג וועט זיך נישט צוזוקען רוהיג דערצו, ווי מען בענעהמט אזא גרויסע עולה לגבי איהרע פאליטישע רעכט.

• • •

ענטשפאנונג.

אין דער פוילישער אויסערליכער פאליטיק איז איינגעטרעטען אן אנ־ענטשפאנונג און מען קאן ערווארטען, אז דער צאל־קריג מיט דייטשלאנד וועט אין א נעהנטער צייט ארום פערענדיגט ווערען דורך א האנדעלס־אבמאך.

די שטימונג געגען פוילען איז אפילו נאך אלץ אנ'אומפריינדליכע. און אלס א בעווייז דערפון קאן מען אויך בעטראכטען, אז דער שעף פון דער דייטשער רעגירונג, קאנצלער מארקס, געהט דעמאנסטראטיוו אין א קינא, וואו עס ווערט געשפילט אן אנטי־פוילישער פילם, כאטש אזוי מוז מען זאגען, אז די לעצטע רעדע פון דעם אויסערן־מיניסטער שטרעזעמאן האט געקלונגען א סך רוהיגער און פריינדליכער, ווי זיינע פריהעריגע אויפטרעטונגען אין דייטשען פארלאמענט.

מען זעהט ווידער, אז דער פעלקער־בונד אין גענף איז א וויכטיגער פאקטאר, וואו פערשידענע קאנפליקטען צווישען מלוכות קאנען געמילדערט ווערען און מען זעהט אויך, אז די השפעה פון דער ענגלישער רעגירונג לטובת פוילען האט זיך ארויסגעוויזען אויך בנוגע צו דייטשלאנד.

ענגלאנד איז איצט ווידער דער לייטענדער פאקטאר אין דער אייראָ־פעאישער פאליטיק און צום טייל אויך אין דער וועלט־פאליטיק.

סענאטאר ד״ר מיכאל רינגעל.

אלע יודען
ערלעדיגען זייערע רעכטס־קאנסולטאנטען־ארבייטען אינם לאנגיעהריגען קאמפעטענטען־ביורא
זינגער, זאכאדניא 36
פראנט, פארטער.

„יודישע שפראך"
נייער זשורנאל אין אוקראינע.

קיעוו. (י.ט.א.) איינגעבען הויבט דא אן צו ערשיינען א נייער זשורנאל „די יודישע שפראך" ארויסגעגעבען פון דער „קולטור־ליגע". דער זשורנאל וועט זיך בעשעפטיגען מיט יודישער שפראכפאר־שונג, ארטאגראפיע, טערמינאלאגיע א.א.וו. דער זשורנאל וועט ארויסגעגעבען ווערען פאר זשורנאליסטען, קארעספאנ־דענטען, איבערזעצערס, בעאמטע, וועלכע בענוצען יודיש אלס זייער שפראך. דער זשורנאל וויל רייניגען און היילען די יודישע שפראך און דערהויבען זי צו די בעדערפעניששען פון דער צייט.

די ציוניסטישע פעדעראציע אין פראנקרייך.

פאריז. (י.ט.א.) נאך א לאנגען איינערליכען קאמף האט זיך דא ענדליך קאנסטיטואירט דער צענטראלער קאמי־טעט פון דער פראנצויזישער ציוניסטי־שער פעדעראציע. דער קאמיטעט בע־שטעהט פון 12 פערזאן, דערפון 5 צענטער־ציוניסטען, 4 רעוויזיאניסטען און 3 „התאחדות".

עס זענען געוועהלט געווארען פון די צענטער־ציוניסטען אנדרע ספיר, גענע־ראל ניימאר, מאליער, דר. יאקאבסאן און פענסא, פון די רעוויזיאניסטען: וולאדימיר טיאמקין, זשאבאטינסקי, דר. זשאק סעגאל און דושאדוש פישער, פון „התאחדות": הערמאן, אידעלמאן און לעא מאצקין. אלס פרעזידענט פון דער פעדעראציע איז איינשטימיג אויס־געוועהלט געווארען גענעראל ניימאר.

בעפרייט איינע ארטיקלען פון אריינפוהר־צאל.

ירושלים. (י.ט.א.) אפיציעל ווערט מיטגעטיילט, אז בייהעלנע, פלאקסענע און קאנאפענע פעדים ווערט בעפרייט צו די ארטיקלען, וואס זענען בעפרייט פון אריינפוהר־צאל.

אויף פסח הבע״ל

טהוען מיר אייך אנעמפפעהלען דען פאן לאנגע יאהרעי בעקאנטעז אונד זעהר פיינען עכטען פסח'דיגען

פראנק קאפפע־צוזאטץ

אין קיסטעל אונד רונדע פאקונג.
ער איזט ערצייגט בהכשר גמור אונטער אויפזיכט פון הה״ג הג׳ מ׳ יעקב פרענקיל תאומים שליט״א אבד״ק פארגורזשע והגליל, וחתנו הרהמאה״ג וכו׳ מ׳ חיים קאנער שליט״א.

HENRYKA FRANKA Synowie

Fabryka Środków Kawowych S. A.

SKAWINA—KRAKÓW.

ווי ס'ארבייטן קאמוניסטען אין אראביע און ארץ־ישראל.

מאסקווא. (י.ט.א.) דער קאמוניס־טישער „שטערן" ברענגט פאלגענדע פרטים וועגען דער פראפאגאנדע, וואס די קאמוניסטען פיהרען צווישען די אר־בייטער אין ארץ־ישראל און אין די שכנ'ישע לענדער.

עס ערשיינען איצט דריי אומלעגאלע קאמוניסטישע צייטונגען „כאיפא", „איג־פאניא" און „יאלריסאב" אין אלע שטעט און דערפער זענען פערהאן „ארבקארן" (ארבייטער קארעספאנדענטען) וועלכע שרייבען וועגען איבערפעער און ארטיגע פראגען. עס שאפען זיך קרייזלעך פון ארבייטער און פויערים וועלכע לייענען די צייטונגען אין דער הויך. אין די רע־דאקציע קומט מען צו געהען צו פוס צו דערצעהלען, וואס די ארבייטער און פויערים פאדערן.

אין יפו און חיפה ערשיינען צוויי אומ־לעגאלע קאמוניסטישע צייטונגען „אל־מאגאפא" און „אדאמאל". ביידע צייטונ־גען ווערען ארויסגעגעבען פון די אראַ־בישע ארבייטער אויף א העקטאגראף, וואס זיי אליין שטעלען צונויף און פער־שפרייטען.

—o—

דעוראא אל פעראייניגט ווע־רען מיט ארץ־ישראל?

ירושלים. (י.ט.א.) די אראבישע צייטונג „אל כרמל" איז מודיע, אז צווי־שען דער ענגלישער און פראנצויזישער מאכט ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונ־גען וועגען אנשליסען צו ארץ־ישראל דעם בעצירק דעראא. אויב דער דאזי־גער פלאן וועט פערווירקליכט ווערען וועט די גאנצע באהן־ליניע, וואס געהט פון חיפה צום עבר־הירדן, זיך געפינען אויפ'ן טעריטאריום פון בריטישען מאנ־דאט.

לעזט, אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט".

צווישען קינדער

□ □ רייזע נאטיצען פון ארץ־ישראל
פון ראובן בריינין.

דעם 22. יאנואר האב איך בעזוכט די פאלקס־שול אין פתח־תקוה. איך בין אריינגעקומען אין די העכערע קלאסען און האב עקזאמענירט די תלמידים און תלמידות אין אלגעמיינע און אין יודי־שע למודים — און איך בין געווען ענ־טוזיאזמירט, ווערענד ביי מיין בעזוך אין די שולען פון אנדערע קאלאניעס, בין איך געווען העכסט צופרידען מיט די רע־זולטאטען וואס די לעהרער האבען דער־גרייכט.

בייוואוינענדיג די שטונדע פון אלגע־מיינער געאגראפיע, האב איך געפרעגט די תלמידים פון קלאס, וואס איז דער אונטערשייד צווישען פראנקרייך און ארץ ישראל. דער ענטפער איז געווען:

„ארץ ישראל איז א קליינינקע לאנד און פראנקרייך איז פיל גרעסער".

„און אויסער דעם איז נישטא קיין אנ־דערער אונטערשייד צווישען די ביידע לענדער?" האב איך ווייטער געפרעגט.

די תלמידים און תלמידות האבען מיר אבער קיין ענטפער נישט געגעבען.

איך האב זיך געוואלט בעקענען מיט דעם גייסט, וואס הערשט אין דער שול פונ'ם אלטען ישוב, פון פתח־תקוה, האב איך געשטעלט פראגען צו די תלמידים און תלמידות.

„קינדער", האב איך געפרעגט, „וועל־כע שטאט אין ארץ ישראל איז די שענ־סטע נאך אייער מיינונג?"

דער אלגעמיינער ענטפער איז געווען:

„תל־אביב!"

פון דעם געשפרעך, וואס איך האב געפיהרט מיט די שול־קינדער אינ'ם העכערן קלאס איז מיר בעקאנט געווארען דאס די מייסטע פון זיי האבען נאך קיינמאל נישט געזעהן די שטאט ירושלים און איהרע וואונדערשעהנע אומגעבונג. אבער אויך די קינדער, וואס האבען שוין געזעהן ירושלים, ווי אויך די קינדער אין קלאס, וואס זענען געבוירען געווא־רען און געלעבט אין דער שטאט צפת (וואס ציילט זיך אויס מיט אומפער־גלייבליכער שעהנקייט), — אויך אט די קינדער האבען בעענטפערט מיין פראגע, אז תל־אביב איז די שענסטע שטאט אין גאנץ ארץ ישראל.

איך האב ווייטער געפרעגט:

„ווען מיר וועלען האבען אין ארץ ישראל אונזער איינענע מדינה, וועמען וועט איהר פארלאנגען אלס דעם „קאפ" פון דער יודישער מדינה, א מלך, אדער א פרעזידענט?"

דער ענטפער איז געווען:

„מיר וועלען אויסוועהלען א פרעזי־דענט!"

„אז ווען עס וועט זיך געפינען צווי־שען אונז איינער, וואס שטאמט פון דוד המלך?"

די געבוירענע קינדער אין פתח־תקוה האבען געענטפערט:

„דאן וועלען מיר איהם קרוינען פאר א מלך".

די תלמידים אבער, וואס זענען אנ־געקומען פון די מזרח־אייראפעאישע לענדער, האבען געענטפערט:

„אויך איינעם, וואס איז מורע דוד המלך, וועלען מיר פערלאנגען, אז ער זאל געוועהלט ווערען, און אויך דאן, ווען ער וועט אפילו אויסגעוועהלט ווע־רען מיט א רוב שטימען, וועלען מיר איהם נים קרוינען פאר א מלך, נאר מא־כען פאר א פרעזידענט".

אלזא, די קינדער האבען זיך געטיילט אין צוויי פארטייען, אין מאנארכיסטען און אין רעפובליקאנער. די לעצטע הא־בען זיך שטארק געהיצט און פערטיי־דיגט זייער שטאנדפונקט, און האבען זיך געשטיצט אויפ'ן תנ״ך.

געבענעבט בעמערקט: אין דעם גרעס־טען טייל שולען אין ארץ ישראל, וואס איך האב בעזוכט און געפיהרט אין זיי געשפרעכען מיט די קינדער, האב איך ארויסגעפינען, אז עס הערשט צווישען זיי א „רעפובליקאנישער", א פארטיגע־שריטענער גייסט.

איך האב זיך געווענדעט צו די שילע־רינס מיט א פראגע:

„ווען עס וואלט אייך געגעבען געווא־רען די ברירה, די מעגליכקייט צו פער־וואנדלען די צאהל פון קארטאפעל, וואס וואקסען אויף אייערע פעלדער, מיט דער פערדינונג אבער, אז צוליב דעם מוזט איהר זיך אבזאגען פון דעם שעה־נעם ארץ ישראל הימעל, וואס וואלט איהר בעסער וועלען און אויסוועהלען: א גרויסע גערעטעניש אין קארטאפעל בולבעס, אבער דורך דעם וואלט דער הי־מעל מוזען זיין פערפינסטערט, שטענדיג פערוואלקענט, אדער איהר וואלט פער־לאנגען, אז דער הימעל איבער אייערע קעפ זאל בלייבען אזוי העל, בלוי, שעהן און לייכטענד ווי אצט און צוליב דעם וואלט איהר זיך אפגעזאגט פון א בעזונ־דערער גערעטעניש אויף קארטאפעלעס?"

איך האב געוואלט וויסען, ווי ווייט איז אין די שילערינס, תלמידות, ענט־וויקעלט דער עסטעטישער חוש, דער שעהנהייטס־געפיהל.

די האלב־דערוואקסענע מיידלעך הא־בען געענטפערט איינשטימיג אויף מיין פראגע, מיט א צילערקייט אין טאן:

„געווים וואלטען מיר בעסער געוואלט א גרויס גערעטעניש אויף קארטאפעל, אלס צו קוקען אויפ'ן שעהנעם הימעל".

אן איינפאכער פויערישער, מאטעריעל עקאנאמישער בליק.

„און וואס איז פאר אייך, יודישע מעלטער, ווילטונגער: קארטאפעלעם אדער בליהענדע, רייצענדע בלומען?"

מיט א מינע פון נצחון האבען די מיי־דלעך געענטפערט:

„וואס פאר א פראגע? געווים זענען בולבעס (תפוחי אדמה) וויכטיגער און נייטיגער פאר אונזער קאלאניע אלס די שענסטע בלומען, וואס ברענגען ווענינ ממשות'דיגע נוצען!"

אפען און עהרליך.

דא סאיז געווען אין העכסטען קלאס אונ'ם אלטען.

נאכדעם האב איך בעזוכט דעם זיבע־טען קלאס. דער דאזיגער קלאס האט מיך מעהר צופרידען געשטעלט. דער לעהרער אין זיבעטען קלאס איז אריה גוזניה.

איך וויל דא איבערגעבען פון מיין גע־שפרעך מיט די קינדער פון דאזיגען קלאס, לויט די נאטיצען אין מיין טאג־בוך:

אזוי ווי די קינדער האבען דארט גע־לערנט אגדה, די לעגענדען פון דער אל־טער יודישער ליטעראטור, האב איך די קינדער געפרעגט, וואס איז דער אונטער־שיד צווישען געשיכטע און אגדה (לע־גענדע)?

דער ענטפער איז געווען:

געשיכטע דערצעהלט וועגען זאכען און פאסירונגען, וואס זענען אמאל גע־ווען, וואס האט זיך באמת געטראפען; אגדה — דאס איז אנ'אויסגעטראכטע מעשה'לע, א פאנטאזיע, א מעשה'לע וועגן דעם, וואס האט קיינמאל נים פאס־סירט.

אנדערע האבען געענטפערט:

אין אגדות, לעגענדען, ווערען דער־צעהלט וואונדער, נסים, אויסגעטראכטע זאכען מיט א כונה אונז בעסער צו מא־כען.

„וועלכע אגדה איז די שענסטע, נאך אייער מיינונג?" האב איך געפרעגט.

פערשידענע ענטפערס האבען זיך גע־הערט:

„די לעגענדע וועגען די גרילישע העל־דען".

„די אגדה וועגען דער מוטער רחל".

„די אגדה וועגען משה'ס געבורט".

„וואס איז שעהנער די ווירקליכקייט אדער די לעגענדע?" האב איך געפרעגט

„אנ'אויסגעטראכטע מעשה איז אוי־מער שעהנער פון דעם, וואס עס פאסירט און לעבען".

„גיין, ווערט, וואס זענען דא זענען אלע מאל בעסער פון אויסגעטראכטע מעשיות".

„אמאל איז דאס לעבען שעהנער, ווי אלע פאנטאסטישע מעשיות".

* * *

איך האב נאך דעם בייגעוואוינט די שטונדע פון תנ״ך אין אלטען קלאס.

איך האב געפרעגט די קינדער וואס איז א נביא?

די ענטפערס זענען געווען פערשידען:

„א נביא שטראפט די יודען, אויף טרייסט ער זיי. ער האט צער פון יודי־שע צרות".

„א נביא זאגט פאראויס, וואס עס וועט קומען".

„א נביא האט מורא פאר גאט".

„א נביא זאגט נביאות".

„א נביא זאגט אלעמען, אפילו דעם מלך, דעם אמת אין די אויגען".

„א נביא איז א גרויסער רעדנער, און זיין שפראך איז שעהן".

„נים אלע נביאים זענען גלייך, ווי נים אלע לעהרער זענען גלייך, פאראן נביאים אין תנ״ך, וואס איך האב זיי ליב באמת, און פאראן צווישען זיי, וואס זענען, לויט ווי איך דענק, צו בייז, צו בעס'דיג, צו שטרענג און זיי ווארפען אן אויף מיר א מורא".

„א נביא איז א שליח פון גאט".

„וועלכער בארג איז דער שענסטער אין ארץ ישראל?" האב איך געפרעגט די ענטפערס:

„דער הר־הצופים".

„ווארום?"

„ווייל פון הר הצופים קאן מען זעהן דעם ים המלח און די הרי מואב".

„ניין, דער שענסטער בארג איז דער הר הכרמל".

„און וואס בעשטעהט די שעהנקייט פון הר־הכרמל?"

„דארט האט זיך אליהו הנביא בעה־אלטען".

„ווייל פון הר הכרמל עפענט זיך א וואונדערשעהנע אויסזיכט אויפ'ן ים התיכון".

„אלע בערג אין ארץ ישראל זענען שעהן, און יעדער האט זיין בעזונדערע שעהנקייט און ליבליכקייט; אויף אלע בערג אין אונזער לאנד רוהט די שכינה".

און דער דאזיגער פאלקס־שולע פון פתח־תקוה לערנען דריי הונדערט קינ־דער. אויסער די דרייסיג קינדער, וואס בעזוכען דעם קינדער־גארטען, וואס גע־פינט זיך הארט לעבען בית־ספר. דער מנהל, פירנציפאל, איז דוד רובין, וועל־כער האלט אן זיין אמט שוין איין־און־צוואנציג יאהר.

* * *

איך האב פמעט סטענאגראפיש, נאך און אנ'אפגעקירצטער פארם, אויבערגע־געבען מיינע געשפרעכען מיט די קינ־דער אין שול, ווייל דאס גיט א בילד פון דער שטופע פון זייער ענטוויקלונג און פונ'ם גייסט וואס הערשט דארט.

די דאזיגע ענטפערס פון די קינדער קאנען אויך דינען אלס מאטעריאל פאר קינדער־פסיכאלאגיע.

דער גייסט, וואס הערשט אין די שו־לען פון פתח־תקוה איז בכלל א קאנסער־וואטיווער, רוהיגער: א בעל־הבית'ישער.

און די קאלאניעס פונ'ם נייעם ישוב הערשט א גאנץ אנדער גייסט, און אויף די לויגע פון דער קינדער־ענטוויקלונג איז דארט א גאנץ אנדערע.

—o—

בילדער פון די יודישע קאלאניעס אין רוסלאנד.

פרייד און טרויער אין די יוד. קאלאניעס. — בענקשאפט נאך דער שטאט און כלות פון די דערפער.

ד. טשארני גיט איבער אין „טאג״ א רייע טיפע און בילדער פון דעם יודישען ליטערטום אין רוסלאנד:

זכרונות.

די יודישע קאלאניסטען האבען שוין זכרונות. נישט חלילה, זכרונות וועגען ...

„ווי גאט אין אדעס״.
„איז נאך אשר פארהאן פלאץ פאר די אונזעריגע?״ האט מען צו איהם אנגעהויבען צושטעהן.
כ'ווייס? מ'דארף רעדען מיט דער מלוכה...״ האט דער קאלאניסט מיט גרויס חשיבות אפגעענטפערט.

„אבער, וואס האט איהר הייגט א חוץ די געזונט, וואס דארפען זיך ערשט אויסטיקען?״
„גאט איז מיט אייך, הייגט האב איך דאך ברויט און... בטחון!״

האבען יודען איהם ארומגערינגעלט פון אלע זייטען און איהם אנגעהויבען אויסצופרעגען, ווי לעבט זיך דאס אין די קאלאניעס?

„אויב אזוי״, האט דער תמימות'דיגער יודעל א זאג געטון, מוזען מיר דאך אודאי האבען טלופאס און ער איז אוועק צו זיך אין דער קאלאניע אויסקלערען דעם עולם חלמאי יודישע קא...

„משוגע, ווי קומען אהער שדכנים?״
„איז וואס־זשע פארט?״
„גאנץ פשוט. אנומלמען איז דער בחור געקומען געשפטליך אין אונזער קאלאניע און, דערזעהענדיג מיין שוו...

ער וויל אויך טלופאס.

ער וויל א כלה פון דארף.

ער האט שוין קיין מורא נים.

ברויט און בטחון.

ער בענקט... א חיים.

יוד. סעקרעטאר פון עמיגראנטען־שוץ אין ארגענטינע בעגעהט זעלבסטמארד צוליב פרויען־האנדעל.

עפידעמיע פון מארדען און זעלבסטמארדען אין בוענאס־איירעס. צוליב עקאנאמישען קריזיס אין לאנד.

א דאנק דעם עקאנאמישען קריזיס איבער וועלכען מיר האבען שוין געשריבען ערשט אויך אין ארגענטינע א נישוואלדיגע עפידעמיע פון זעלבסטמארד. יונג און אלט, קינדער אפילו בעגעהען ...

דער ערשטער, ה' אמערמייסטער. קאסיר פון גרעסטען יודישען קלייבחעסער קאאפעראטיוו אין בוענאס־איירעס, און דער צווייטער — יוסף קאריבאן, סעקרעטער פון עמיגראנטען שוץ פאר...

... אפענע סבות צו זעלבסטמארד זענען נישט געווען, אבער — די סיבה פון זעלבסטמארד איז שפילערהייט א פור פאר גאנץ בראד. אין אלע קרייזען רעדט מען, אז קארימאן, וואס פלעגט ארפנגעמען די יודישע עמיגראנטען פון שיף, האט פארלמכטערט און מעגליך געמאכט פאר די פרויען־הענדלער ארפצונעמען זעערע...

קרבנות. ער פלעגט אפילו אליין זיי ארפגעמען און אפשיקען אויף א געוויסען אדרעס. די לעצטע צייט האט זיך די בעשיכטע אויסגעדעקט. עס האט אנגעהויבען קומען צו סקאנדאלען ...

און דאס וואס מען האט בשם לעבען נים געקאנט טון, האט דער טויט געטאן: די ערד האט פארדעקט דעם סקאנדאל.

אין משך פון יאהר 1926 איז געשעהן נאך א סקאנדאל, וואס האט א שייכות מיט פרויען־הענדלעריי. א דירעקטאר פון ...

א יודישען טעאטער האט זיך ארויסגעכאפט אין א רעדאקציע, אז די „טמאים״ ...

(שלוס זעהט זייט 6).

א מענש, וואס האט 10 יאר דורכגעבלאנד קיין אויג נישט געמאכט צוטון.

א רעטעניש, איבער וועלכען דאקטוירים ברעכען זיך די קעפ.

די פוינגער בלעטער מעלדען וועגען טויט פון דעם רוסישען אדוואקאט בוביי...

שער, אבסאלוטער שלאפלאזיגקייט, וואס איז אומבעקאנט אין דער גאנצער מעדיצינישער ליטעראטור, האט דער ...

די געהיימניש פון יענער נאכט...

שפאנענדער ראמאן פון לאדזער לעבען.

פון לעאן פייערמאן.

(60־טע פארטזעצונג.)

פלוצלונג האט זיך דער אונבעקאנטער אבגעשטעלט און ווי ער וואלט פארגעסען, האט ער זיך אויסגעדרעהט. בעמערקענדיג ווינגארטענען, האט ער גלייך ארייגעקוקט אין געזיכט און געבליבען ווי פארשטיינערט.

זיין פנים איז געווארען בלייך פון שרעק. עס איז געווען צו זעהן, אז פרעמען ווינגארטענען האט געמאכט אויף איהם אן אונגעוועהנליכען רושם.

ווינגארטען האט זיך גענומען דערמאנען, אז מיט א לאנגער צייט ...

איהר מיר נישט זאגען, וואס עס פערבינדט אייך מיט ערמליין אסתר?...

— מיך?... גארנישט!... אויב איך טו איהר עפיס א טובה איז עס ... דערפאר, ווייל איך האב צו איהר א געוויסע סימפאטיע... איך בעט נישט ... זיין מיך און וועלכען עס איז מאטעריעלען נוצען... א, ניין!... דאס ... איבער אנדערע לשדיג־גענחער...

(פארטזעצונג קומט.)

פאט אונטערמייער גיט זיין גאנץ פערמעגען אויף צו בעקעמפען זעלבסטמארדען צווישען דער יוגענד.

ניו־יארק. (י.ט.א.) דער בעקאנטער יודיש־אמעריקאנער דיכטער לואי אונטערמייער, וועמעס 20־יעהריגער זוהן ער האט מיט א קורצע צייט צוריק בעגאנגען זעלבסטמארד, האט ערקלערט, אז ער וועט זיך ווידמען דעם פראבלעם פון ערציהען די יוגענד אויף אזא אופן, דאס עס זאל ביי דער יוגענד געשטארקט ווערען דער אפטימיזם און די צאהל זעלבסטמארדען זאל קלענער ווערען.

אונטערמייער האט אויך ערקלערט, דאס ער וועט זיין גאנץ פערמעגען אוועקגעבען פאר דעם דאזיגען צוועק.

לאדזער כראניק.

צוגענומענע פֿון 1905 ווערען אריינגעצויגען אין די מיליטערישע רייהען.

(א) זייט איינגע טעג בעקומען די געבורטלעך פֿון יאהרגאנג 1905 אויפֿפאָדערונגען צוצושטעלען זיך אין די מיליטערישע רייהען.

די צוגענומענע, וואס האבען קיין אויפֿפאָדערונגען נישט בעקומען, דארפֿען זיך אליין צושטעלען.

פּעטארדע-שיסערייען שטרענג פֿערבאטען.

(א) אין צוזאמענהאנג מיט די זיך דערנעהנטערנדע חגאות האט דער רעגירונגס-קאמיסאריאט ארויסגעגעבען א פֿעראָרדנונג, וואס פֿערבאט שטרענג אויפֿצושיסען פּעטארדעס.

פֿאר עובר זיין אויף דער פֿעראָרדנונג וועט מען שטרענג בעשטראפֿט ווערען.

ANGIELSKA HERBATA
SIBUNION

דער ראדאשיצער רב, דער רבי ר' ישראל יוסף זאל זיך בעזעצען אין לאדז.

דער רבי ר' חיים אשר'ל זאל פֿאהרען קיין ראדאשיץ.

די בעגעגעניש צווישען ביידע זיהן פֿון רב ר' אליעזר דור'ל זצ"ל.

(ג) ווי מיר דערוויסען זיך, איז אין שייכות מיט'ן בעזוך פֿון ראדאשיצער רב אין לאדז, מאקע צושטאנדגעקומען א בעגעגעניש פֿון ביידע זיהן פֿון נפֿטר-געוועזענעם ראדאשיצער רבי זצ"ל.

זונטאג אווענד נאך מעריב האט דער רבי ר' חיים אשר'ל זיך דערוואוסט, אז זיין ברודער, דער ראדאשיצער מרא-דאתרא, געפֿינט זיך אין לאדז ביי דעם נארשקאוויצער שוחט אויף נארוטא-וויטש-גאס 49. ער איז אוועק צו איהם. ווען דער רבי ר' חיים אשר'ל איז ארויפֿגעקומען צו זיין עלטסטען ברודער, האט ער איהם דערלאנגט די האנד אויף „שלום". מען האט ארויסגעבעטען פֿון צימער אלע אנוועזענדע, און די ברידער האבען, און דער אנוועזענהייט פֿון נארשקאוויצער שוחט, אפּגעהאלטען א געהיימע בעראטונג, וואס האט געדויערט ביז האלב 12 ביינאכט. צום סוף פֿון דער בעראטונג האט דער ראדאשיצער רבי מיט זיין ברודער ר' ישראל יוסף געהייסען דערלאנגען לעקעך מיט בראנפֿען אויף „לחיים".

ביידע ברידער זאלען האבען אויף דער בעראטונג אפּגעמאכט איינשטימיג אונטערצו-ווארפֿען זיך דעם פּסק-דין, וואס עס וועט מכוח דעם ענין ארויסזאגען א גדול הדור. די דין-תורה זאל פֿארקומען אין די נאהנטסטע טעג. מען גיט איבער, אז דער רבי ר' חיים אשר'ל וויל דורכלאזען דעם טשארטקאווער רבי'ן איבערגעבען ארויסצופֿיהרען די דין-תורה. דער ראדאשיצער מרא-דאתרא דאגעגען וויל דעם בעלזער רבי שליט"א.

די מקורבים פֿון ביידע צדדים האבען דערויף אפּגעהאלטען א גרויסע אסיפֿה, כדי דורכצוקומען צווישען זיך מכוח דעם גדול-הדור, וואס זאל ענדגילטיג א סוף מאכען צו דעם סכסוך. די מקורבים האבען זיך מכוח דער דין-תורה מתווכח געווען ביז 2 ביינאכט און זענען צו קיין רעזולטאט נישט געקומען.

די אונטערהאנדלונגען דויערן נאך.

* * *

(ג) בירוע זענען געקומען קיין לאדז שליחים פֿון די ראדאשיצער יראים, וועלכע שטעהען צו צום רבי'ן ר' חיים אשר'ל ער זאל זיך צוריקקעהרען קיין ראדאשיץ און זיך בעזעצען דארט.

געלטען זענען צום רבי ר' חיים אשר'ל ווידער געקומען מעהרערע ראדאשיצער יראים און גאלאמאל געבעטען מיט טרערען אין די אויגען ער זאל זיך מרחם זיין אויף דער שטאט ראדאשיץ, וועלכע געהט ממש אוים צוליב דעם, וואס דער רבי האט זי פֿערלאזט.

ר' חיים אשר'ל איז גערירט געווארען פֿון די תחנונים פֿון די יראים, וועלכע זענען געפֿאלען אויף דער ערד פֿיז זיין דירה, און ער האט זיי צוגעזאגט אויפ'ן קומענדיגען שבת צו קומען קיין ראדאשיץ.

* * *

וועגען דעם בעשלוס פֿון רבי'ן ר' חיים אשר'ל צו פֿאהרען קיין ראדאשיץ, האט מען געלטען אין די קרייזען פֿון די ראדאשיצער חסידים אין לאדז א סך גערעדט און עס איז גולד געווארען א נייער געדאנק, דהיינו, אז דער עלטסטער זוהן פֿון נפֿטר, דער רבי ר' ישראל יוסף, זאל זיך בעזעצען אין לאדז.

געלטען זענען צום רבי'ן ר' ישראל יוסף, וועלכער האלט זיך דא אויף ביי ה' ליס, אויף וושאלדרניא 6, געקומען זעהר פֿיל חשוב'ע ראדאשיצער חסידים און איהם געמאלט אזא פֿארשלאג. זיי האבען ערקלערט, אז זיי זענען גרייט צו דינגען פֿאר'ן רבי'ן א דירה פֿון 7 צי-מערן מיט א בית-המדרש און אלע בעקוועמליכקייטען, כדי ער זאל דא קאנען פֿראווען רבי'סטווא.

עס איז דערום זעהר מעגליך, אז לחבא זאלען זיין צוויי ראדאשיצער „רבי'-פֿען" — אין ראדאשיץ און אין לאדז.

צום רבי'ן ר' ישראל יוסף זענען אין משך פֿון טאג געקומען הונדערטער ראדאשיצער חסידים, וועלכע האבען געגעבען „שלום" און געגעבען „קוויטלעך".

Plutos
אט דאס זענען
די בעסטע
שאקאלאד
אין טאבלעטקעס
בערימט אין אנערקענט
אויף דער גאנצער וועלט
אלס געזונד און געשמאַק
כשר לפסח.

ארבייטס-מיניסטער יורקעוויטש און איננערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי קומען קיין לאדז

אויפ'ן צוזאמענפֿאהר פֿון די דאקטוירים.

(ע) געלעטן איז פֿארגעקומען א זיצונג פֿון געזונדהייטס-אמט ביים מאגיסטראט. די זיצונג האט זיך פֿערנומען מיט צוגרייטען דעם צוזאמענפֿאהר פֿון די דאקטוירים און סאניטארע טוער אין דער לאדזשער וואיעוואדזטווא. עס איז אנגעקומען א ידיעה פֿון ווארשא, אז אויפ'ן צוזאמענפֿאהר קומען ספּעציעל צו פֿאהרען דער ארבעטס-מיניסטער יורקעוויטש און דער איננערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי. צום סוף איז ארגאניזירט געווארען דער פּראיעקט צו בויען א גאנצע ריהע קלאזעטען און דער שטאט, לויט'ן מוסטער פֿון ווארשא, קראקא און לעמבערג.

א המון פֿון 3 טויזענד מאן געוואלט לינטשען א פֿרוי אויף דער לויה פֿון איהר מאן,

וועלכער איז ערמארדעט געווארן דורך איהר געליבטן

(ע) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז פֿרייטאג אין „ראטאברובקע" (חינ-מער זגערוש) אויסגעפֿיהרט געווארען א בעסטיאלישער מארד איבער'ן 40-יעה-ריגען פֿעליקס לאשעווסקי. דעם מארד האט אויסגעפֿיהרט דער דארטיגער ערד-בעזיצער הופּאליט צלאפּינסקי, וועלכער האט זיך געליבט מיט דער פֿרוי פֿון ערמארדעטען.

דער מארד האט ארויסגערופֿען א גרויסע פֿערביטערונג צווישען דער ארי-מינער בעפֿעלקערונג.

זונטאג צו דער לויה האט זיך צונויפֿגעקליבען אן עולם פֿון העכער 3 טויזענד מאן. צווישען עולם האט מען כסדר גע-טרעטעלט געגען דער פֿרוי פֿון ערמאר-דעטען און מען האט זי אנגענומען פֿאר די שולדיגע אין דער ערמארדונג פֿון איהר מאן.

בעת'ן ארויסטראגען דעם מת האט זיך דערנעבען געשטעלט זיין פֿרוי, אנ-געטאן אין טרויער. דערזעהענדיג זי האט זיך צווישען המון דערהערט אן אויכ-רוף: „דאס איז זי, די, צוליב וועלכער מען האט איהם ערמארדעט. זי דארף האבען דעם זעלבען סוף".

דער אויסרוף האט אזוי געווירקט אויפ'ן המון, אז איינגע האבען זיך אויף איהר געווארפֿען און געוואלט זי לינטשען. ארומגעריסען איהר דעם טרויער באנד.

עס האט זיך אריינגעמישט די פּא-ליציי, וועלכע האט אפּגעלירט צום המון צו פֿערהאלטען זיך רוהיג.

ווען דער צוג איז געשטאנען אין זגערוש, האבען שוין געווארט אנדערע טויזענד ארבייטער, וועלכע האבען די פֿרוי גע-זידעלט, און אזוי זענען זיי אלע אנגע-קומען אויפ'ן צמענטארש.

נאכ'ן אראפּלאזען דעם מת אין קבר, האט זיך דער המון ווידער געווארפֿען אויף דער פֿרוי און זי מערדערליך גע-שלאגען. דער פּאליציי איז קוים געלונגען זי א פֿער'חלש'טע צו ברענגען אין סאני-טיסאריאט קיין זגערוש, כדי אפּצוהיטען זי פֿון ווייטערדיגע אנפֿאלען.

דירעקטאר פֿון פּאזנאנסקי'ס פֿאבריקען, אינזש. לאנדסבערג,

וועגען דער שווערער לאגע פֿון דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע.

אינזש. לאנדסבערג, דירעקטאר פֿון פּאזנאנסקי'ס פֿאבריקען, האט אין שעפֿיקער פֿעראיין און ווארשא געהאלטען א רעפֿעראט וועגען אצטיגען מצב און דער לאדזער טעקסטיל - אינדוסטריע, מיר ברענגען דא די אויספֿיהרונגען פֿון רעפֿערענט:

די וואל-אינדוסטריע, וואס פֿערנעמט א אנגעזעהן ארט אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע פּראדוצירט ביי דער ארבייט פֿון איין שיכט 55 מיליאָנען מאַן שטאף פֿון וועלכע דער אינערליכער מארק פֿערברויכט נאר בערך 40 מיליאָנען מאַן, הגם פֿאר דער מלחמה האט די רוסישע פּראדוקציע אין פּוילען אויסגעמאכט 70 מיליאָנען מאַן.

די טעקסטיל-אינדוסטריע קען דערי-בער פֿולשטענדיג בעפֿרידיגען די בע-דערפֿענישען פֿון אינערליכען מארק, בע-זונדערס, דערפֿאר, וואס בעת פֿאר דער מלחמה האט מען פּראדוצירט דער עיקר גראבע מאטעריאלען, פּראדוצירט מען אצט די פֿיינסטע מאטעסען און פֿאַ-ציעלינען.

די פּראדוקציע פֿון די שפּינערייען מאכט אצט אוים 100 פּראצ. פֿון דער פֿאר מלחמה'דיגער הויך, וועבערייען — 25 פּראצ. און אלגעמיין מאכט די וואל-אינדוסטריע - אויסארבייטונג אוים 50 פּראצ. פֿון דער פֿאר מלחמה'דיגער הויך.

אצט איז די פֿינאנציעלע לאגע פֿון דער דאזיגער אינדוסטריע א שווערע. די מלחמה און די דייטשע אקופּאציע האבען געבראכט שאדען איבער 350 מיליאָן זל. דאן די הויכע שטייערן, דער קורצער ארבייטס-טאג, דאס אלץ בע-שווערט דעם אויפֿבוי פֿון דער אינדוס-טריע.

די גרעסטע צאהל אונטערנעהמונגען בעזיצט נישט קיין איינגענע אומזאץ-קא-פּיטאלען. פֿאר א יאהרען האט זיך די לאגע געהאט אויסגעבעסערט, אבער אין הערבסט איז ווידער ערגער געווארען צוליב'ן פֿאלען פֿון די פּרייזען אויף וואל מיט 33 פּראצ. די טייערע פּראדוקציע נאכטען מאכען אונמעגליך די קאנקו-רענץ מיט אויסלאנד, אפֿילו אויפ'ן אי-נערליכען מארק. עס פֿערקלענערט זיך דער עקספּארט, בעת דער אימפּארט פֿערגרעסערט זיך. אין 1923 האט דער עקספּארט אויסגעמאכט 12 מיליאָנען מאַן און אין 1926 נאר 4 מיליאָנען. דאגע-גען וואקסט דער אימפּארט פֿון 50 מיל. מאַן אין יאנואר 1926 אויף 250 מיליאָנען מאַן אין יאנואר 1927.

די טעקסטיל-אינדוסטריע מוז זיך שטיצען אויף דער קויף-קראפֿט פֿון פּויער, דאס העכערן די לוינען פֿון די ארבייטער פֿיהרט צו שטייגערונגען פֿון די פּרייזען. דאס רופֿט גלייכצייטיג ארוים א בעוועגונג פֿאר העכערן די לוי-נען און אנדערע אינדוסטריע-צווייגען און אין רעזולטאט ווערט פֿערקלענערט די קויף-קראפֿט פֿונ'ם פּויער, פֿערקלע-נערט די פּראדוקציע, רופֿט ארוים א גאנציע שטרייקען און אזוי איז דאס ברעהען זיך אהן אויסהער.

דער איינציגער אויסוועג וואלט גע-ווען א פֿערבילינגערן די פּראדוקציע.

פֿערבעסערן די לאגע פֿון ארבייטער וואלט, לויט אינזש. לאנדסבערג'ס מיי-נונג, מעגליך געווען בלויז דורך פֿער-גרעסערן די ארבייטס-צייט, אבער דער-צו — בעמערקט ער זיך, דערלאזען נישט רעגירונג און די פּראפֿ. פֿעראיינען. א סטאטיסטיק פֿון דער דייטשער אינדוס-טריע בעוויזט, אז און דער דארטיגער טעקסטיל-אינדוסטריע ארבייטען 60 פּר. אונטערנעהמונגען 54 שעה און דער וואך, בעת ביי אונז ארבייט מען 46 שעה. דאס זעלבע איז און ענגלאנד.

אויך און אנדערע אינדוסטריע-צווייגען. לויט ווי דער רעפֿערענט בעהויפּטעט, איז די מעהרהייט פֿון די לאדזער טעקסטיל-ארבייטער געווען געגען שטרייק. די אינטערווענץ פֿון דער רעגירונג, זאגט חעמער אינזש. לאנדסבערג, קאן שאפֿען א זעהר געפֿעהרליכער סיטואציע, אויב מען וועט אויף דער טעקסטיל-אינדוס-טריע ארויפֿלעגען א צו שווערע משא. דאס קאן פֿיהרען צו א נייער שטרייק-כוואליע און קאן ברענגען שווערע פֿאל-גען פֿאר'ן לאנד.

די לאגע אויפ'ן מאנופֿאקטור-מארק נאכ'ן שטרייק.

די פּרייזען ווערען נארמירט לוים דער נאכפֿראגע.—מאנגעל אין איינגע סעזאן-ארטיקלען.— פֿעסטע טענדענץ אויף ווייס-ווארג.—פּרייזען געשטיגען מיט 3 ביז 6 פּראצענט.— גוטער פּריוז אין וואל-סחורות-בראנזשע.— די לאגע אויפ'ן געלד-מארק.

די דעזארגאניזירונג און די סוחר'ישע רייהען, וואס האט געהערשט די לעצטע פֿאר וואכען צוליב'ן טעקסטיל-שטרייק, האט סוף פֿון דער פֿערגאנגענער וואך אפּגעשטעלט דאס ארט פֿאר א געוויסער קלארקייט און דער לאגע.

און עולם המסחר האט מען געלענקט צופֿיל האפֿנונגען אויפ'ן אויסגאנג פֿון שטרייק און'ם זיין פֿון א פּרייזען-העכע-רונג. אויב די ארבייטער זאלען געוויסען בעקומען די גאנצע געפֿאדערטע הוספֿה, וואלטען אהן א ספֿק די פּרייזען פֿון מא-נופֿאקטור-ארטיקלען געווען פֿארמעל שטארק געשטיגען.

און דער האנדעלס-וועלט ווערען אבער שטענדיג די מארק-פּרייזען רעגולירט דורכ'ן נאטירליכען אנגאט און נאכפֿרא-גע אויף סחורה. דערובער האט דער אויסגאנג פֿון שטרייק אויף דער פֿאמ-טישער וואלכיגע געקאנט האבען נאר א אונדירעקטע ווירקונג.

נאכפֿאלגענדיג דער ענטוויקלונג פֿון דער האנדעלס-לאגע און די לעצטע פֿאר וואכען, זעהען מיר מאקע, אז דער מא-נופֿאקטור-מארק האט זיך וועגען נעריע-לעגט מיט די מעגליכע ענדערונגען און די פּרייז-קאלקולאציען נאכ'ן שטרייק, נאר געהאנדעלט און געהאנדעלט אויף זיין איינגענער אחריות. דערפֿאר זענען די אר-טיקלען, וואס האבען אויסגעשפּעלט אויפ'ן מארק געשטיגען און פּרייז און די, וואס זענען געווען לרוב, זענען גע-בליבען ביים אלטען פּרייז.

דעם גרעסטען אינטערעס און ערפֿאלג האבען געהאט די פּאפּעלינעס, זעפֿירען, און די בעסערע סארטען וואלענע אוים-ארבייטונגען און קאמגארן-שטאפֿען (פּו-לינצער און לעגאנארד'ס). פֿאר די דא-זיגע ארטיקלען האט מען געמוזט צאהלען מזומנים, אדער געבען גאנץ קורצע רעקונג (ביז 30 טעג). דערביי האבען די אנגראסיסטען געצוואונגען די הענדלער צו נעהמען אנדערע ווענינער קוראנטע, אבער אויך גאנגבארע סחורות, ווי אקספֿארד. פּרעטאנען א.א.וו.

שוין פֿיל זענען געקויפֿט געווארען ריפּסען, וועסטינג, האלב-וואלענע שע-וויאטען א.א.וו.

די טענדענץ אויף ווייסווארג איז א גע-נוג פֿעסטע. און „ווידזעווער" האלבע שטיקלעך פֿיהלט זיך שוין אצט נישט אזא שטארקער מאנגעל. דער פּרייז חאַ-קעלט זיך צווישען 30 און 31 זל. קאַזאַ פֿאר א שטיקער 100-ער. אויך די העל-לערע נומערן זענען שוין פֿארהאן אויפ'ן מארק.

שייבלער'ם „פּולנארסקע" און „סי-לעזיא" האלטען ביי 27.50 זל. פֿאר 17 מעטער. און 18-ער טוך שייבלער'ס פֿיהלט זיך ווייטער א שטארקער מאנגעל. דער פּרייז האלט 1.40 פֿאר א מעטער. 20-ער איז דא לרוב.

די פּרייזען זענען און אלגעמיין גע-שטיגען מיט 3 ביז 6 פּראצענט.

די לאגע און דער וואל-סחורות-בראנזשע איז אויך א בוסעל אפֿגע-שפּאנט געווארען. מען האט שוין היי-נטיגע וואך געליפֿערט בעדייטענדע פֿאר-טענס סחורה פֿון פּולין פֿאר די לאדזשער אנגראסיסטען. די פּרייזען-טענדענץ איז אבער א גאנץ פֿעסטע.

אלס רעקונג פֿאר וואלענע סחורות נעמט מען וועקסלען פֿון 90 ביז 120 טעג. פֿאר באוועלנע סחורות פֿון די סעזאן-ארטיקלען פֿאדערט מען 25 פּר. געלד און דאס איבריגע — וועקסלען פֿון 60 ביז 90 טעג.

אויפ'ן געלד-מארק האט די לעצטע וואך געהערשט אַן'איבערפֿלוס און מזומנים ביי א שטארקען מאנגעל אין וועקסעל-מאטעריאל. „פּרימא"-וועקסלען האט מען לייכט געקאנט דיסקאנטירען מיט 1.60 ביז 2 פּראצענט און מיטעלע — מיט 2.50 ביז 3 פּראצענט א חודש.

אבטיילונג פֿון כעלמינער ברויעריי אין לאדז.

די כעלמינער ברויעריי האבען גע-עפֿענט אויף קילינסקי-גאס 121, אן'אפּ-טיילונג אין לאדז. דאס ביער פֿון די כעלמינער ברויעריי האבען זייער אוים געארבייטע מארקע, ספּעציעל איז בע-קאנט דאס ביער „באק".

א זעלטענע געשיכטע מיט קאמוניסטישע ליטעראטור.

קאמוניסטישע אויפֿרופֿען פֿליהען אויף דער גאס פֿון א בעקער-קוימען.

(§) בעת'ן לעצטען טעקסטיל-שטרייק זענען צוווארפֿען געווארען א סך קאמו-ניסטישע אויפֿרופֿען. די פּאליציי האט אנגענומען מיטלען, כדי צו ענטדעקען די פֿערשפּרייטער פֿון זיי און די דרוקערייען וואו די אויפֿרופֿען זענען געדרוקט גע-ווארען.

אין דער פֿערגאנגענער וואך האט די פּאליציי ארומגעפֿיהרט רעוויזיעס ביי א גאנצער רייהע פּערזאנען, וועלכע זע-נען פֿערדעכטיגט און געהערען צו דער קאמוניסטישער פּארטיי.

אויף ספּארנא 4 געפֿינט זיך א בעקע-ריי, וואס געהערט צו יוזעף פּערדאק. די ארבייטער האבען און אווענד געמאכט פֿייער און אויוען. דאס פֿייער האט זיך נישט געוואלט דערלאזען. און מען האט פֿערשטאנען, אז דער קוימען איז פֿער-פּאקט. אין א געוויסען מאמענט האט פֿון קוימען זיך ארויסגעריסען א גערולטער פּלאק און איז אויף דער גאס און זיך צו-פֿליגען א כמארע פֿון קאמוניסטישע אויפֿרופֿען. דער בעקעריי-בעזיצער האט וועגען דעם מיטגעטיילט דעם אויספֿאר-שונגס-אמט.

אין איינגע מינוט ארום איז צו דער בעקעריי צוגעפֿאהרען אן'אויטאמאביל מיט 5 פּאליציי-אגענטען.

די פּאליציאנטען זענען ארויף אויפ'ן דאך און ארויסגעשלעפּט פֿון קוימען אי-בער 2 פּוד קאמוניסטישע ליטעראטור. נאך א קורצער אויספֿארשונג האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער אינסטרוקטאר פֿון זעלבען הויז, און וועלכען עס גע-פֿינט זיך די בעקעריי, דער ארבייטער איוגוסטיניאק, איז בעקאנט דער פּאלי-ציי אלס קאמוניסטישער טוער און אין זיין וואוינונג האט ער געמאכט אן'עפֿע-נונג צום קאנאל פֿון די קוימענס, און כדי צו פֿערווישען די שפּורען, האט ער אין דער וואנד ארייגעשטעקט א רעהר פֿון א קאנאל, און וועלכען מען האט נישט געזעהען.

ארויסגעמיינענדיג דאס קאנאל, האט מען און דער ערפֿענונג און דער וואנט געפֿונען א שנור מיט וועלכער עס און געווען פֿערבונדען דער פּאק ליטעראטור און קוימען פֿון דער בעקעריי.

איוגוסטיניאק איז ארעסטירט געווא-רען.

6 יאהר טורמע האט בעקומען א פּאליציאנט,

וואס האט דערשאסען זיין חבר, אויך א פּאליציאנט

(ע) געלעטן איז אין הונגן בעצירקס-געריכט פֿארגעקומען דער פּראצעס גע-גען פּאליציאנט לעאן זשעלאגקא, וועל-כער איז בעשולדיגט געווארען און דער-שיסען דעם פּאליציאנט שווידערסקי.

פֿון בעשולדיגונגס-אקט שטעלט זיך ארוים, אז א פּאליציאנט מאריאן קרו-ליקאווסקי, איינוואוינענדיג דעם 10. דעצעמבער פֿ. י. פֿארמאגס פֿון דינסט, האט ער פֿערבעטען צו זיך אויף זשאוו-סקא 33, איינגע פּאליציאנטען אויף א שנאפּס.

זיצענדיג אזוי, האבען די פּאליציאנ-טען אויסגעלעדיגט איינגע צעהנדליג פֿלאשען, און ארום 2 א זייגער מ'נאכט האבען זיך אויפֿגעשטעלט שוין בגלויפֿ'ין די פּאליציאנטען זשעלאגקא און שווי-דערסקי, ערקלערענדיג, אז זיי געהען אהיים.

אפּגעזעגענדיג זיך מיט די איבריגע חברים. זענען זיי ארוים און אויף די טרעפּען האבען זיי געטראפֿען זייערע א בעקאנטע. א געוויסע העלענא קארקאווסקא, מיט וועלכער זיי האבען פֿערפֿיהרט א שמועס.

רעדענדיג אזוי, האט זשעלאגקא ארויסגענומען זיין רעוואלווער און גע-וואלט זעהען, אויב ער איז פֿערזיכערט. דערביי האט ער מיט'ן רעוואלווער גע-צילט צו זיין חבר שווידערסקי און אין זעלבען אויגענבליק האט זיך דערהערט א שאס, פֿון וועלכען שווידערסקי איז געפֿאלען א טויטער.

נאכ'ן אויסהערען די ערות, האט גע-ריכט דאס ווארט דער פּראקוראר טראכטענבערג, וועלכער האט פֿער-לאנגט פֿאר'ן אנגעקלאגטען א הארבע שטראף.

נאך א לענגערער בעראטונג האט דאס געריכט פֿער'משפּט זשעלאגקא'ן אויף 6 יאהר תפֿיסה.

א מענש, וואס האט 10 יאהר דורכאנאנד קיין אויג נישט געקענט צוטוען.

(ענדע פון זייט 3).

פֿלאַכט בעקריגען א קויל אין קאָפּ.

דער שאַרבען בײַ איהם איז געווע־סטאַרק צעשעדיגט. די דאָקטוירים האָ־בען זיך פון איהם אינגאַנצען מיאש געווען, אָבער זײַער נביאות האָט זיך אַרויסגעוויזען פֿאַלש. מיט א קורצער צײַט שפּעטער האָט זיך פּלוצלונג דער געזונד־צושטאַנד פֿונ'ם שווער־פֿערוואונ־דעטען בובינאָוו אָנגעהויבען צו פֿער־בעסערען און אין פֿערלויף פון 6 חדשים, איז ער פֿולשטענדיג געהײלט געוואָרען און האָט פֿערלאָזען דאָס שפּיטאָל.

עפּעס איז דעם קראַנקען פאָרט גע־בליבען עפּעס א קלײַניגקײַט, אויף וועל־כע די דאָקטוירים האָבען אין תחלת קיין אכט נישט געלעגט. דהײַנו, דער געהײלטער האָט נישט געקענט שלאָפֿען. מען האָט געמײַנט, אז ביסלעכווײַז וועט דער שווער־פֿערוואונדעטער אינגאַנצען געהײלט ווערען און דאן וועט ער שוין קענען שלאָפֿען. עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אז די דאָקטוירים האָבען ווידער אמאל געהאַט א טעות.

בובינאָוו האָט כסדר געליטען פון שלאָפֿלאָזיגקײַט און דאָס מערקווירדיגס־טע דערבײַ איז, וואָס די ערשטע 4 יאָהר האָט ער אפילו נישט געשפּירט קיין בעדערפֿניש צו שלאָפֿען. ער האָט זיך זעלטען ווען געלעגט אין בעט אַרײַן און פֿלעגט זיך בלויז אויסרוהען בײַנאַכט אין א לעדערנעם פֿאָטעל. אזוי פֿלעגט ער זיצען אין פֿאָטעל 6—7 שעה און ער האָט פֿולקאָם גענוג געהאַט. ער האָט דערנאָך ווידער געקאָנט אַרבײַטען און האָט זיך גאַנץ גוט געפֿיהלט. אזוי האָט דאָס אָנגעהאַלטען עטליכע יאָהר.

אין יאָהר 1923 האָט אָבער פּלוצלונג אײַנגעטראָטען א שנאי אין בובינאָוו'ס געזונד־צושטאַנד. ער איז געוואָרען שוואַך, האָט נישט געקאָנט שטעלען קיין פֿוס און האָט אפילו קיין כח נישט גע־האַט אויפֿצושרײַבען אויף פּאַפּיר זײַן נאָמען.

מען האָט אָנגעווענדעט אַלע מעגליכע שלאָף־מיטלען מעדיקאַמענטען, וואָס וואָל־טען א געוועהנליכען קראַנקען נישט נאָר געמאַכט שלעפֿעריג, נאָר זיי וואָלטען איהם געקאָנט אײַנשלעפֿען אויף אײביג, האָבען אויף בובינאָוו'ן די מינדעסטע פּעולה נישט געהאַט.

די דאָקטוירים האָבען דאן געפּרובט איהם צו פֿערשלעפֿערן מיט נאַרקאָטישע מיטלען, דאָס האָט אויך צום טײל גע־הירקט, אָבער אײַנשלאָפֿען אינגאַנצען האָט ער פאָר נישט געקענט.

און טאָמער האָט עס אמאל פּאַסירט, אז ס'האָט זיך אײַנגעגעבען דעם קראַנ־קען צו פֿערשלעפֿערן אויף גאַנצע 3 שעה, האָט ער שוין דערנאָך נישט גע־קענט שלאָפֿען גאַנצע דרײַ וואָכען. אין די לעצטע חדשים האָט זיך בובינאָוו'ס צושטאַנד מיט אמאל שטאַרק פֿערערגערט. ער איז אויסגעמאָגערט געוואָרען ווי א סקעלעט און איז צום סוף אײַנגעשלאָ־פֿען געוואָרען אויף אײביג.

דער דאָזיגער פֿאַל שטעלט מיט זיך פֿאָר א מעדיצינישע רעטעניש. לעת עתה איז קיין שום ערקלערונג נישט פֿאַר־האַן, מען האָט דעם טויטען קערפּער געפּאַלעקט און מען האָפֿט אזוי אַרום עפּעס צו דערגעהן וועגען דער שרעק־ליכער קראַנקהײַט, פון וועלכער עס איז געפֿאַלען א קרבן דער רוסישער אדוואָ־קאַט בובינאָוו.

אויפֿרוף!

דער הילפֿס־פֿעראײַן „תומכי אורחים" אָרגאַניזירט א גרויסע פּסח־אַקציע.

געדענקט, אז טויזענדער גויט־בעדערפֿ־טיגע בכבוד'ע יודישע פֿאַמיליעס וואַרטען אויף דער הילף!

אויף די טויזענדער גבירים ליגט א חוב די פּסח־אַקציע פון „תומכי אורחים" אונטערצושטיצען.

דער פֿעראײַן „תומכי אורחים" נעמט אונטער אויך היי יאָהר פּסח א גרויסע אַקציע און ווי עס איז צו ערוואַרטען איז עס פֿערלויפֿיג די אײַנציגע הילפֿס־אַקציע אין לאָדז.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו דער גאַנצער לאָדזער יודישער בעפֿעלקערונג אונטערשטיצען די אַקציע מיט א ברײטער האַנד, ווײַל הונדערטער מענשען וועלען א דאַנק „תומכי אורחים" האָבען די מעגליכקײט צו פּטרען דעם גרויסען יום־טוב פּסח. צו דעם צוועק וועלען זיך צו אײַך ווענדען פּערזענליך אויך באַגלײבטע מיטגלידער און אויך גבאים פון שטיבלעך און שוהלען מיט ספּעציעלע שפּענדע־בלאָקס. אויך האָבען מיר אַרויסגעשיקט איבערגעגעבענע זאַמלען שפּענדען, און דער שפּענדער וועט געבעטען בײַם געלד געבען צו זײַן אויפֿמערקזאַם, אז דאָס שפּענדע־ביכעל זאָל האָבען די אונטערשריפֿטען פון פּרעזעס, סעקרעטאַר און קאָנטראָ־לער אונטער דעם פֿעראײַנס־שטעמפּעל. עס איז צו ערוואַרטען, אז די יודישע בעפֿעלקערונג וועט די אַקציע ווי גע־העריג אונטערשטיצען

מיט דרך ארץ

די פֿערוואַלטונג פון תומכי אורחים פּרעזעס דאָזאָר לצוער פּליוואַצקי

קאָפּ־וועהטאָג און ערשעפּונג,

ווי אויך מאָגען־פֿערדאַרבונג, לעבער־קראַנק־הײַטען, נירען, גאַל־שטײַנער, רעומאַטיזם, אַרטעריאָ, העמאָרידען־וועהטאָגען קומען אָפֿט פאַר צוליב דער שלעכטער שטאָף־ווערקסלונג און פֿעראונרײַניגונג פון בלוט אין מענשליכען אָרגאַניזם.

Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera

הירקען צו א גוטער שטאָף־ענדערונג, ערוועקען צו פֿערדײַען, רײַניגען דאָס בלוט און עלער־גישע מאַכען געזונד דעם מאָגען און ברענגען צו א רעגולערער פֿונקציע פון דער לעבער און נירען, זאָוי בעזײַטיגען שטילגאַנג, און

Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera

בעזײַטיגען פון אָרגאַניזם די נישט פֿערדײַטע רעשטלעך, ווי אויך בעקעמפֿען דאָס שאַפֿען זיך פון פֿערזעצונגען, וואָס איז גורם צו רעומאַטיזם און אַרטעריאָ.

Ziola z Gór Harcu D-ra Lauera

בעזײַטיגען און פֿערהיטען דאָס שאַפֿען זיך פון גאַל־שטײַנער און פֿערמילדערן די הע־מאָרידען־שמערצען.

די פּרייזען א האלבע שאכטעל 1,50 זל.

„ א דאפּעלטע שאכטעל 2,50 זל.

צו בעקומען אין אַלע אַפּטעקען און אַפּטײק־סקלאַדן

זײַט נישט קיין עגאָאיסטען!

מיר טרעפֿען פֿײַלמאָל מענשען, וואָס האָבען א רײַצענדע ווײַסע און פֿרישע געזיכטס־הויט און שעהנע הענד.

ווען מיר פֿרעגען, וואָס זיי פֿערדאַנקען דאָס, בעמיהען זיי זיך מיט א שמײכעל צו ענדערן דאָס געשפּרעך.

די דאָזיגע עגאָאיסטען ווילען אײַך נישט מודה זײַן, אז די פֿרישקײט פון זייער געזיכט, הענד און קערפּער פֿלעגט

Cosmopolis

א זיכער מיטעל, וועלכעס גיט צו די הויט א סאַמעטענע גלאַטקײט, עלאַסטישקײט און מאַכט גלאַטיג די פֿאַלדען.

הויפּט־סקלאַד אויף פּוילען: Roman Włodarski, Warszawa, Lubeckiego 5

צו בעקומען אין די אַפּטײקען, אַפּטײק־סקלאַדען און פּערפֿומעריעס. פּרײַז זל. 2.50 פאַר א שטיק. אין פֿאַל ווען מען בעקומט נישט דאַרף מען זיך ווענדען צום הויפּט־סקלאַד פאַר פּוילען. אויפֿמערקזאַמע ווערט צוגעשיקט נאָכן בעקומען פֿעראויס זל. 2.75 אָדער 3.25 פאַר נאָכנאַמע. היט זיך פֿאַר פֿעלשונגען!

אויפֿרוף

פון סלאָמניקער רבי ר' עוזר גאָלדמאַן שליט"א

בהסכם מיט דעם לאָדזער ראַבינאַט שליט"א צו די בעקערס, וועלכע ווילען זיך אונטערנעהמען צו באַקען מצות אויף פּסח.

1) יעדער בעקער מוז צוגרײטען ווײַסע שירצען בעהעשנע, אפילו נײַע שירצען מוזען אויך איבערגעוואַשען ווערען מיט הײסע וואַסער פֿון קראַכמאַל, פאַר יעדען וועלכער א שירץ. ווען ער געהט קנעטען המץ מוז ער די שירץ אויסטון און ווען ער געהט אַרבעטען מצות מוז ער די שירץ נעמען.

2) דער בעקער מוז צוגרײטען אַנ'אָרט וואו די טעלערס זאָלען ליגען דאָס המץ, וועלכעס זײַ דאַרפֿען צום עסען און דאָרט זאָלען זײַ עסען נישט ווי מען אַרבעט די מצות און נישט ווי דאָס מעהל ליגט און נישט צי דאָס מצה־וואַסער שטעהט און נישט ווי מען באַקט די מצות.

3) די לײַלעכער, מיט וועלכע מען דעקט צו די מצות און מען לײגט אונטער די מצות און די ווײַס־טיכער מוזען אַלע ווערען איבערגעוואַשען פֿון קראַכמאַל.

עס ליגט א חוב אויף יעדען יוד, אז ער זאָל מיטהעלפֿען, דאָס ער זאָל נאָר קויפֿען וואו עס וועט זײַן די פֿעראָרדנונג, אפילו כ'וועט קאָסטען עטוואָס טײַערער עס איז דאָך נישט אַלע טאָג פּסח ובזכות זה וועלען מיר זוכה זײַן צו א גוט געזונד יאָהר און צו א פּרנסה טובה.

עוזר גאָלדמאַן.

פּראָפֿ. הויז־פֿערוואַלטער־פֿעראײַן אין לאָדז

הסכּאָדניע 70.

אָרדענט אײַן שבת, דעם 2 אַפּריל, אין לאָקאַל פון האַנדעלס־אָנגעשטעלטע פֿעראײַן, אַלעיע קאָשטשושקי 21

א גראַנדיעזען ראוט

מיט א רײַכען פּראָגראַם. טאַנץ ביז פֿריה.

אָנהײב 10 א זײגער אָוונט.

בילעטען צום פּרײַז פון 2 זל. פאַר מיטגלידער צו 1.50 צו בעקומען אין לאָקאַל פון פֿעראײַן, הסכּאָדניע 70.

לעטשניצט

פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען

און צאָהן־ערצטליכער קאַבינעט

17 זגערזשער 17, טעל. 16-93.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז־, האַלז, אויערען־קר.	פון 9—11 2-3, 6-7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען־ קראַנקהײטען	פון 12—1 6—7
ד"ר רוזשאַנער	הויט און גע־ שלעכטס־קר.	11—12 1—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער־ קראַנקהײטען	10—12 3—4
ד"ר פּאַפּיערני	פֿרויען־ און געבורטס־הילף	12—1 5—6
ד"ר גאָלדשטיין־פּאָלאַק	אויגען־ קראַנקהײטען	12—1 7—8
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע קראַנקהײטען	3—4
ד"ר ווײַנבערג	אינערע, ספּעצ. הערץ, לונגען	11—12 4—6
ד"ר סטופּעל	רענטגען	10—12 3—6
צאָהן־ערצט א. גראָדזענטשיק צאָהן־ערצט נ. ראָזעם	צאָהן־ און מויל־קראַנק.	3—9 3—9

פֿינסטליכע העהענזאָנע־בעשטראַהלונג, פֿאָקען־שטעלען.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפֿענט געוואָרען

א רענטגען־אינסטיטוט

קוואַרץ־לאָמפּ, דיאַטערמיע און עלעקטראָ־פֿיזישעס קאַבינעט.

וויזיטען אין דער שטאָט. מען עסט אויך זונטאָג.

אַלע אַרט מעדיצינישע אַנאַליזען. — קורסען פֿאַר שטאַמלער.

אימפּונגען געגען שאַרלאַטינע.

מעבעל

קאָמפּלעטע־אײַנריכטונגען ווי אויך

ענצעל קויפֿען אַלע בײַ די סאָלידע פֿירמע

Flakowicz i Recht

145 פּיעטריקאָווער 145

ווײַל דאָרט איז די בעסטע אויסאַרבײַטונג

די ביליגסטע פּרײַזען! בעקוועמסטע בעדינגונגען!

לאָזט אײַך נישט פֿערפֿיהרען!

אַנטלויפֿט פֿון די מײַנען פֿון די פֿרעמדע מציאות מיט קינסטליכע אַז וואַנער שעדליכע אַפּטײק געשמאַקען,

אַנטלויפֿט פֿון די ווײַנען מיט די מבלופֿרעטע הרח'ס יעתירען און רויף־נומערן,

אויב איהר ווילט האָבען פֿאַר אײַער געלד א גוטע און רײַנע פֿלעש ווײַן פֿון וועלכע איהר וואָלט האָבען א אמת'ן עונג יו"ט, דאַן מוזט איהר אונבעדינגט דעם קויפֿען נור בײַ די דאָזיגע פירמע

משה אלטער, פּאָלודניאָווא 5

טעלעפֿאָן 18-79

ווי איהר בעקומט אַלע סאָרטען ווײַן און ליקער, שפּריט 95%, ד ארץ־ישראל ווײַן, מעטה און יי"ש של פּסח אַלעס גוט און ביליג.

צו בעקוועמליכקײט האָבען אָנגעאָרדענט דאָס פֿערקויף פֿון מעהן וועט מען אויך קילינסקא 44 בײַ רוסאָק.

יעדער אײַנציגער האָט זיך איבערצײַגט, אז פֿאַר

מעבעל

דיוואַנעס, פּעלצען, נײַ־מאַשינען, גאַרדעראָבען א.ז.וו.

צאָהלט די העכסטע פּרײַזען

א. וויטצמאַן נאַרוטאָוויטש 19 (דזשעלנאַ)

אין מעבעל־געוועלב (פֿריוו.־וואָנג.) שפּאַקעוויטש 29 בײַ מיר איז שטענדיג פֿאַראַן. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פֿערקויפֿען.

ראַדיאָ־אַפּאַראַטען

פון 50 זל.

ווי אויך זעמטליכע טײלען אויף גינסטיגע בעדינגונגען

עמפּפֿעהלט דאָס עלעקטראָטעכנישע געשעפֿט

A. Fuks, Łódź, Piotrkowska 27 — tel. 52-01

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?

פֿאַרוואָס לויפֿט יעדער אין ביוראָ פּיעטרי־קאָווער 17? ואמרת אליו, זאָלסט דו איהם זאָגען, אז אין דעם ביוראָ פּיעטרי־קאָווער 17, דורכגאַנג (זאַכאָדניא 52) ווערט לויט'ן אויסטאָהן געוויסענהאַפֿט ערלע־דיגט אַלערלײ בימעס, קלאַוזולעס זאַ־בעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַד־וואַלאָניעס, רעקורסען — וועגען קאָנ־צעסיעס, פּעטער אין קאָמיסאַר.־זשאָנדו, ביטעס אין אַלע פּאָליצײַ־בעצירקען, שות־פֿות־אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאָראַ־ווינעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. שנעל, רעעל און ביליג!

מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ רעכטסקאָנסולענט

פּיעטריקאָווער 17, זאַכאָדניא 52.

ALBORIL

samodziałający środek do prania

קויפֿט נישט קיין מעבעל,

בעפֿאָר איהר איבערצײַגט אײַך נישט אין מײַן מעבעל־געשעפֿט

44 CH. ŁAŹNIK 44

גדאַנסקאַ (דלוגאַ)

נור בײַ מיר קענט איהר קויפֿען מעבעל שעהן, גוט און ביליג

בעס.: איך קויף אויך פֿערשידענע מעבעל, דיוואַנעס, פּעלצען, נײַ־מאַשינען, סאַמאָוואַרען א. אז. וו. — —

איך צאָהל די העכסטע פּרײַזען! קומט און איבערצײַגט אײַך.

געלעגענהײַט

איבערצײַגעבען ביליג

א גרויס געוועלב

מיט אײַנריכטונג. צו ער־פֿאַהרען פּאָלודניאָווא 4 בײַם וועכטער.

אַבאָנירט

— דאָס —

„לאָדזשער טאָגעבלאַט"

ענטשולדיגונג.

מיר ענטשולדיגען זיך פֿאַר ה' ניסן פּלום פֿאַר אונזער נישט טאַקטישע האַנדלונג. מיר פֿער־זיכערן, אז אַזעלכעס וועט מעהר נישט פֿאָרקומען.

אברהם יעקב פּלום און פֿרוי.

א לעצט צימער

אין צענטרום פון דער שטאָט פֿון זאָפּערט אי־בערצוגעבען. צו ערפֿאַהרען אין דער אַדמיניסטר. פון „לאָדזשער טאָגעבלאַט".

איך סויף די וועקסלען פון בעל־חוב יעקב ברוקירער, סאַרלאַוו פון ראַדאָם און צאָהל גוטע פּרעזען. M. Pałast Solec n/w z Radom

Zgubiono

wyciąg na imię Dawid Jagoda m. Gostynin, gminy Rataj. Znalazca zechce zwrócić: Jagoda, Podrzeczna 33.

Dr. med. H. LEICHTER

קאָנסטאַנטינער 9, רוג זאַכאָדניא

טעל. 49-66.

צאָהן־כירורג

בעצע. פון כירורגישע קראַנקהײטען ווי שמשנע־קעס, גיבעצעס, דזשענפּלעס, צאָהן־פּיצמוליעס א.ז.וו.

יעדען טאָג פון 1½-5 און פון 8-9 אָוו. זונטאָג 11-2.

Nowe siły mężczyźnie

daje „Yopuamin" oddawna wypróbowany i naukowo spreparowany środek. 50 dawek 12 zł. ze sposobem użycia. Dr. Gebhard & Co., Gdańsk.

אבאָנעמענטס־פּרײַז: פאַר א חודש אין פּוילען 5 זל., אין פראַנקרײַך און בעל־גיען—20 פראַנק, אין אַנדערע לענדער—1,25 דאָלאַר.

אנאָנסען־פּרײַז: פֿאַר א מילימעטער־שורה פֿאַר'ן טעקסט 16 גראָשען, פֿרײַטאָג 24 גר., אין טעקסט 43 ג ר., פֿרײַטאָג 90 גר., נאָכ'ן עקסט 12 גר., פֿרײַטאָג... פֿאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% צושלאַג. אויסער דער שטאָט—מיט 50% טײַערער. פון די פּרײַזען נישט אַראָפּגעגעבען קיין ראַבאַט.

Redaktor-wydawca: B. Hamburski. Tłocznia B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16